

www.e-rara.ch

**Historia Olai Magni Gothi Archiepiscopi Vpsalensis de gentivm
septentrionalium uariis conditionibus statibusue :**

Magnus, Olaus

Basileae :, Anno M.D.LXVII [1567]

Stadtbibliothek Schaffhausen

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-146188>

Appendix eorum quae absoluto hoc opere, ex historia Ioannis Magni [...].

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

APPENDIX EORVM QVÆ ABSO-

LUTO HOC OPERE, EX HISTORIA IOANNIS MAGNI
superfuerunt: ea quæ quod historia esset integra, hic ad calcem Operis sunt adie-
cta. Ne autem humanus Lector in hac Appendice ueretur, tanquam uiator
in regione peregrina: hic, quæ τῶν ἡμῶν παρολειπομεν, sint proximè
antecedentia uel coherentia: annotauimus ut plurimum
etiam, quo potuissent per occasio-
nem referri.

Ex lib. 1. Coherent autem hæc ijs, quæ habentur suprâ lib. 2. cap. 24.
pag. Operis præsentis 75. proximè sequen-
tia pag. 144.

APTUS deinde defuncto Bericoni (testantibus Methodio & Iordane) suc-
cessit in regno Gothorum: qui principatum iure belli quæsitum & propaga-
tum, potentia & armis conseruare studebat. Quippe quemadmodum gentes,
quas Berico in subiectionem redegerat, nihil enixius emoliebantur, quam
amissam libertatem recuperare, ita ipse necessarium putabat omni ingenio et
diligentia prouidere, ne abiecto subiectionis iugo, ex seruis liberi, ex subditis
Principes erigerentur. Nec minor animo eius sollicitudo incelsit de continuo & domestico
suorum Gothorum tumultu. Quippe quemadmodum in patria suscitare tumultus, nego-
ciumque suis Principibus facessere consueuerant, ita in alienam terram prouecti, mores à ma-
ioribus suis imbibitos seruantes, ostenderunt se cælum, non animos migrando commutaf-
se. Tandem hic Gaptus fatis, an in armis absumptus fuerit, autores quos sequor, silentio
suppresserunt.

Augis Gothorum fortissimus (quemadmodum Iordanes affirmat) mortuo Gapto, in Go-
thorum Regem erigitur: cui graue bellorum negotium contra fortissimos Curetes contrigisse
traditur. Ipsi enim Vlnerugorum uersus orientem solem uicini, cum se satis munitos arbi-
trarentur, præsidij fluuioforum & saltuum, paludumque impedimentis, contendebant princi-
patum Gothicæ gentis abijcere: non quod ab ea grauius & intolerabilibus tributis mole-
starentur, sed quod indecorum atque probrosum ducerent, uitam habere alienæ gentis arbi-
trio subiectam. Ille tamen conatus, ut erat ex temerarijs ingenijs excitatus, ita ad felicem exi-
tum perducere nequiuit. Quamuis enim Curetes contra Augem & Getas progressi, uiriliter
& pertinacissimis animis pugnassent, ipsumque Regem Augim primas in acie partes strenuè
agentem occidissent, se tamen & patriam ab illa subiectionis infamia liberare nequifuerunt.
Mox enim Gothi Amalum ex procerum suorum ordine nobilissimum, utpote Augis filium,
uacanti regno præficientes, uictoriam è manibus hostium, quibus nimium fauissè fortuna
uidebatur, extorserunt.

Amalus igitur præmortui Augis filius in ordine Gothorum Regum post Bericonem
quartus, creditam sibi Rempub. tanta diligentia atque industria gubernauit & auxit, ut supe-
rioris ætatis Principes (quanquam rerum gestarum magnitudine præstantes) non solum
æquauerit, sed planè superauerit. Nam cum Curetes post amissam (ut diximus) libertatem,
nouandis denuò rebus omnem operam accommodarent, sibique ad rebellionis societatem
Estonicam gentem indomitâ coniungerent, Amalus ui hostium conspirationes amicorum
societate infringere posset, missis nuntijs Gotillam Gothicæ & Suetiæ Regem, Bericonis ne-
potem (de quo infra dicitur) contra ipsos in prælium excitauit. Et ira communibus duorum
fortissimorum Regum armis Estonæ, Curetes, & Magnopolenses, manus uictas Gothico
imperio iterum tradiderunt, recepto in humeros gemino iugo pro simplici. Nam postea non
solum Amalo, sed Gotille ut obnoxia mancipia obsequebantur. Nec raro accidit ut eodem
tempore paterfamiliâs uni ipsorum Regum, & filius eius, aut seruus, alteri sine ulla indul-
gentia parère cogeretur. Ex his antiquissimo Rege Gothorum originem habuisse dicitur
præclara Amalorum apud Hispanos familia, quæ non solum illustrissimos proceres, sed po-
tentissimos & optimos Reges ac Pontifices ex se produxit.

Baltus siue Galtus præmortuo Amalo in regno successit: cuius gesta si fidelis antiquitas
ad posteritatis notitiam perfectius transmississet, non breuem historiam, sed historiarum li-
bros eius imperiū, quod uaria fortuna administratum fuit, nobis subministrasset. Siquidem
eius tempore suborto inter Gothos domestico tumultu, ad tantam seditionem deuenerunt,
ut Gepidæ siue sponte, siue coacti, ab ipsis deficere, & sibi nouas sedes (ubi nunc Valachia est)

quarere cogerentur. Nec multo post tempore, subactis uicinis in maximam multitudinem coaluerunt, Regemque sibi præficientes, non solum Vandalis, sed Gothis terrori ac formidini esse coeperunt. Neque silentio implicandum est, quod quemadmodum ex Amalorum cognatione, Regia stemmata apud Ostrogothos longo ac splendido successione ordine profluxerunt, ita etiam uicissim ex illustri Baltorum generatione, Vestrogothi sacerdotes & Reges sibi cooptare consueverunt: quod infra magis explicare conabor. Hic tamen animaduertendum puto, Baltos à principio Galtos, hoc est, Verres dictos fuisse. Potest hoc persuaderi ab antiquissima & nobilissima Gyltarum, hoc est, Verrea familia, quæ etiam hodie apud Vestrogothos perseverat: à qua etiam ego secundum paternam lineam (ut à parente meo accepi) originem ducō.

Ex lib. 2. Præcedentia his proximè Regneri scilicet uitam habes pag. 110. Sequentia autem pag. 105. Sunt etiam exempla hic bellorum Campestrium & Naualem, de quibus lib. 9. & 10. & alia, sicut in toto uolumine, lectu iucunda, ac scitu utilia, maximè in eminentia constitutis.

Hothebrotus Regneri filius nihil à paternis uirtutibus degenerans, quemadmodum in regno, ita in rerum gerendarum magnitudine successor fieri contendebat. Enimuerò postquam ad memoriam reuocasset graues & insignes iniurias, quas pridem Rufsi, Estones, Sembi, Curètes, ceterique Orientales populi cum Frothone Danico confederati, aduersus patrem Regnerum, & regnum Suetie perpetrarant, statuit principia suorum bellorum contra ipsorum terras & populos, ut iuste, ita etiam potenter extendere. Nec erat aliquis ex proceribus, aut populis in toto regno, qui tam iustam & necessariam expeditionem detrectaret. Igitur effusa in illas, & alias uicinas regiones tota Suecorum Gothorumque potentia, immensam populorum cladem edidit, imperiumque suum longè lateque proferendo, leges tributaque deuictis à se nationibus præscripsit. Deinde cum magnifica uictoria in Suetiam reuersus, diu pacificeque regna & subiectas gentes gubernauit, atque interim speciosam uirginem Gyriþā, ex illustrissima Noruegiorum Regum familia sibi matrimonio coniunxit, ex qua filios duos, Attilum & Hotherum procreauit. Tandem cum considerasset militarem disciplinam sub longa temporum tranquillitate labefactari, Sueticamque & Gothicam iuuentutem, nisi continuo armorum usu exerceatur, à parentum & proauorum fortitudine facilius degenerare: proinde circumspiciendum esse aliquem speciosum gerendi belli titulum existimauit. Sed cum Orientis incolæ, Ruteni, atque Estones, & ceteri pridem ab eo deuicti tributa penderent, imperata facerent, nullamque rebellionem molirentur, nec liceret bello lacessere Noruegianos, obstante antiqua concordia, & nouo affinitatis respectu, subiecit animo memoriam iniuriarum, quas Frotho Danicus Rex Sueonibus & Gothis in eo iniusto bello (in quo pridem occubuit) irrogarat: qua nimium prouocatus, omne regnorum suorum robur contra Roë Danorum Regem, Frothonis nepotem educens, commisso acerrimo prelio uictor euasit. Veruntamen cum pugna in Dania gesta esset, & facile auxiliares Danorum copiae instaurando bello adhiberentur, Roë resumptis ex nouo militum supplemento uiribus, denuò bellum infelicitè tentat. Nam aduersus Hothebrotum inuicta Gothorum & Sueonum militia roboratū congressus, æque infelicem belli fortunam secundam, sicut primā expertus est: sed tunc uictori Hothebroto uictum submisisset, nisi pertinax Danorum fiducia ipsi, ut etiam tertio aleam Martis experiretur, suggessisset.

Roë igitur, reparatis uiribus sui exercitus bis superati & profligati, non secus ac amens & furens in hostium cuneos irrumpens, confestim Rex à Rege confossus interiit. Progressus ad interiora regni Danie uictor Hothebrotus, totum regnum occupat, arcibus præsidia imponit, leges & tributa uictis præscribit. His gestis non minore triumpho ex subacta Dania, quam alias ex deuictis Orientis regionibus in Suetiam est reuersus, cunctis fausta & felicia acclamantibus, quod eius fortitudine & industria Suetie imperium à flumine Tanai uersus Orientem, ad Albim fluuium, uel Visurgum in Occidentem extensum esset, & ampliatum. Respondebat amplitudini principatus, amplissima ubique pax & concordia: cui conseruandæ non minus studium Hothebrotus impendit, quam antea propagandis augendisque regni terminis impenderat, ut liquidò constare posset, utrumque tempus, & belli & pacis, ab ipsius prudentia rectissime gubernari. Demum non paucis annis in summa tranquillitate & pace euolutis, nonnulli Suetie proceres, cum uiderent sibi illicita non licere, optimo Regi domesticam discordiam (perniciosum omnium rerum publicarum malum) pepererunt: qua implicatus nequiuit latissimo principatui ita consulere, ut omnes eius partes in obedientia & unitate continerentur. Proinde Danorum primores idoneam occasionem ad rebellandum nacti, præsidia ab Hothebroto arcibus imposita trucidantes, ostenderunt se magis recuperandæ

randæ libertatis, quàm seruandæ fidelitatis rationem habere. Quo comperto Hothebrotus ex omnibus regnorum suorum populis copias contrahens, potentissimum eduxit exercitum: quem nauibus impositum, contra rebellantes Danos traicere properabat. Sed cum medium & tranquillum maris cursum agere uideretur, orta subito sæuissîma tempestate obruitur, & inter marinas undas inuictæ fortitudinis spiritû exhalauit, relictis post se duobus præstantissimæ indolis filiis, Attilo & Hothero, quos sapientissimo Regi Noruegiæ Geuaro dudum commendauerat educandos.

Attilus igitur (ut diximus) à prudentissimo patre Hothebroto genitus, atq; à sapientissimo Rege Geuaro mirificis artibus, quæ ad ciuilem conuictum, & militarem disciplinam conferre possent, instructus & educatus, defuncto parenti tam ob sua præclara merita, quàm iure hæreditario in amplissimo principatu successit. Huic primum & præcipuum belli negotium ex rebellantibus Danis procreatum est. Siquidem mortuo Hothebroto rebellionem, quam eo uiuo moliebantur, pertinacius duce Helgone exequentes, tributa negabant, Suecos in præsidij relictos iugulabant, arma aduersus Attilum præparabant, nullumq; studium, quo sese infinito Suecorum odio teneri ostenderent, omittebant. Si quispiam Suecorum inter eos occideretur, uel mutilatorum membrorum iniuria simul & damno afficeretur, lege sanxerunt ne eius læsio iuxta traditas antiquitus leges, sed longè uiliori æstimatione faceretur. Quocirca Attilus Danos in Suetia mansionem complexos, non minore, neq; pacabiliore odio persecutus, etiam propriam reginam Vrsiliam, eò quòd Danici sanguinis esset, uehementius odisse cœpit: quæ tandem post longam animi amaritudinem ex mariti odio conceptam, consilium callidius quàm honestius, quo diurnas molestias sibi illatas uindicaret, inuenit. Quippe marito consuluit, ut Roluonem filium suum, quem sibi Dani præfecerant, ad se ex Dania in Suetiam uocaret, eòq; in sedandis Suecorum & Danorum controuersijs consultore & cooperatore uteretur: futurum affirmans, quòd Dani ipsius auctoritate & prudentia persuasi, à rebellionē cessarent, imperata facerent, tributa persoluerent, nullasq; iniurias amodo excogitarent. Pulehra quidem hæc Reginæ consilia credulo marito uidebantur, quamuis reuera graues insidias eius uitæ & fortunæ moliretur. Enim uero cōsciûs maternæ machinationis filius Roluo, accersitus aduenit. Sed quia mater iam plurimos annos in Suetia extra natale solum transegerat, nec filium (quem adolescentē reliquerat) agnosceret, necessarium fuit, ut efficacibus signis & documētis probaret se illum Roluonem esse, qui uocatus aduenisset. Mater certior de filij fide & cōstantia circa res gerendas effecta, quicquid insidiarum in mariti iugulum, & thesauros eius dudum animo conceperat, per matrem fiduciam (absente eodem marito) aperiebat. Dixit in promptu esse maximā auri uim, quam Hothebrotus ex deuictis Orientalibus nationibus, & subactis Danis coaceruauerat, antiquosq; priorum Regum thesauros: qui si furtim in Daniam transfuehantur, non solum Suecos potentia & bellorum neruo destituent, sed Danis opportunum auxilium, quo se citius in libertatem restituent, subministrabunt. Proinde opus esse maximā in tanto facinore cautela & prouidentia, ne Regia seueritas aurum auferentibus (rupta gula) uitalem auferat auram. Cætera cogitando, & silendo, ut secum reuoluat, imperauit.

Interea reuersus ex negocijs Attilus, cum Roluonem aduenisse cognouit, omniāq; optata & felicia, propter quæ uocatus fuerat, magnificè polliceri, magnifico & Regio apparatu conuiuium instruit, in quo cum uariis de uirtutibus, & earum officijs sermo incidisset, rogatus Rex, quæ uirtus Regiam dignitatem magis ornaret, respondit liberalitatem Regibus & Principibus summum præstare ornamentum, sc̃p̃ in eius studijs magis, quàm aliarum uirtutum exercitijs delectari. Deinde iussus Roluo dicere, quæ uirtus milites magis decoraret, affirmabat, militares homines nulla uirtute plus quàm patientia (quæ omnia uincit) commendari. Quam sententiam, obiecto contra præsentem & flagrantem ignem nudo latere ita probauit, ut à præsentibus non modò ut peritus disputator, sed ut efficax uirtutum executor diceretur. Rogatus Attilus suam sententiam de Regia liberalitate monstrare, dona in præsentem plurima liberaliter erogauit, & inter cætera torquem aureum ingentis ponderis collo Roluonis, ad ostendendam eius claritatem, appendit. Sed quicquid in Reginam, & eius filium expendit, ingratis & subdolis inimicis erogatum fuit: nulla enim alia causa sermonem ad uirtutum commendationem conuerterant, nisi ut sub earum speciosissimis nominibus pessima flagitia, & impudentissima furta, quæ ex profundo dolo meditabatur, absconderent. Siquidẽ tertio conuiuij die, postq; ereptos thesauros uehiculis imposuissent, omniāq; ad accelerandum nocturnam fugam satis disposuissent, Regina lucentis lunc beneficio usa, maritum opibus & toro, seipsam uirtutibus atq; honore spoliando, ad turpissimæ fugæ præsidium se conuertit. Interim Roluo nimis credulo Regi uerba dedit, horamq; alternis sermonibus extrahens, animum eius, ne de Regina cogitaret, occupauit. Demum cū putaret

taret ipsam à periculis expeditam ad secura loca peruenisse, uenia abeundi petita, cursu celerimo se contulit ad fugientes: quorum uires cum magnitudini ablati thesauri non sufficerent, magnam eius partem abijcere cogebantur, satius arbitantes pecunia, quam uita priuari. Imminebat enim eis à tergo Attilus nimis importunè: cōprehendissetq; nī uelocitate ueliculorum ad paratas naues peruenissent, quippe cui summa uoluntas erat, raptores in furca efferre, & thesauros in fiscum, unde compilati fuerant, referre: sed saluauit fortuna fugaces, qui uehementissimo remorum conatu, insequentis conatum frustraerunt.

Igitur Attilus secum amaro animo perpēdens tot & tam insignes iniurias, uidelicet Suecos in Dania crudeliter occisos: deinde ceteros uiuos in uilissimo numero haberi, nec dignos putari quorum damna iuxta legum formulas sarciantur: postremo seipsum ab illis tot contumelijs affectum, tot insidijs petitem, tanto & tam immenso thesauro suo, sibi à maiori bus relicto, spoliatum: tori consortē à suo latere abductam: neq; deinceps uidebantur finem facere uelle iniurijs, quas ex industria & pertinaci malitia Suecis irrogabant: iureiurando se astrinxit, ut quicquid odijs, aut damni, uel contumeliarum in Danos irrogare posset, id toto studio pręstare contenderet. Hic enim est ille Attilus, quem plures antiquę Danorū & Suecorum historię affirmant tanto odio in Danos exarsisse, ut primò latrantem canem, quem Racchonem uocabat, eis in Regem assignaret, deinde eo à canibus discerpto, gigantem Laēs ipsis pręficeret. Cui mortuo seruus eius Suio successit, quem insuperabilis multitudo pediculorum usq; ad nuda ossa cōsumens, horribile mortis genus cunctis intuentibus ostendit. Nostis quoq; temporibus apud Viburgum in Dania locus eo euentu nominatus demonstratur. Interea quidam Hiartmannus ex Suetie proceribus, Attilo cōsanguineus, & summa amicitia coniunctus, quamuis sororem Roluonis Schuldam tori consortem haberet, nequaquam tamen potuit pacato animo tam atroces iniurias Regi suo, & regno Suecorū à Roluone indignissimè illatas sufferre. Quocirca impetratis ab Attilo Gothorum & Suecorum copijs egregiè instructis, in Daniam armata & ualida classe contendit: non ut tributa (quemadmodum Saxo Danicus asserit) persoluat, sed ut primum omnium conetur concordiam tam insigniter labefactam refarcire: quo conatu non succedente, armis impetat, & opprimat inuariantem. Exceptus à Roluone hospitaliter, & communi apparatu magnificè instructo. Verū quia inter pocula (sicut adhuc est mos illarum regionum) de bellis, de Repub. & de iure Regum, de illatis & acceptis iniurijs, de refarciendis damnis, & similibus grauissimis cōtrouersijs sermo longius q; commodius extraheretur, offensis inuicē acriter animis ad arma deuentum est: fit atrox & cruenta pugna, non inter abiectę fortis homines, sed inter pręstantiores utriusq; partis proceres. Demum occiso Roluone, Hiartmannus Danicę regnum occupat. Sed quando disponendis noui regni negocijs intenderet, suamq; salutem Danorum fidē nimis credulo animo committeret, inter epulandū occisus interiit. Quibus cognitis Attilus mixtum dolore gaudium concepit. Doluit quidem uehementer, quod fidelissimus amicus Hiartmannus indigna & prematura morte sublatu esset, sed effusiores gaudijs q; cōmodum erat, ob inimicissimi Roluonis necem exultauit. Dum eius inferias per summā hilaritatem celebraret, potionē auidius sumpta in morbum à quo difficile curari poterat, collapsus est: imò Saxo affirmat eum crapula tūc obijisse, quem etiam antea mortuum dixerat, atq; Hiartmannum à Roluone in eius regnum sub titulo pręfecturę fuisse surrogatum: quę mihi uidentur adeo contradictorio sensu inuicem repugnare, ut necessarium fuerit alteram partem esse à ueritate alienam. Durauit enim uita Attili, donec subactō regno Danicę (ut testatur Saxo) fratrem suum Hotherum natu minorē Danicę Regno uictorici manu pręfecisset. Quamuis enim Dani post occasum Hothebroti successorī filio eius Attilo malē paruissent, sic nūc Helgone, nūc Roluone duce in libertatem uindicare tentassent, attamen sublati eisdem rebellionis autoribus, tandem coacti Suecorum imperio colla submisere. Attilus enim comperta occisione Roluonis & Hiartmanni, non continuò ob ebrietatis intemperantiā (ut narrat Saxo) mortuus est, sed plurimum gauisus est, occasionem diu optatam aduenisse, quę rebelles Danorum animos ad mansuetiores mores reuocaret. Igitur pręgrandem exercitum ex terris & populis sibi subiectis comparatum deducit in Daniam, portumq; Selandię littorā ingenti classis numero occupat, imminentis fortunę beneficio usus. At Dani cum uiderent se Attilianę potentię inferiores, incertam belli fortunam deditione pręueniunt, hoc enixius postulantes, ut contentus esset ipsis Regem constituere fratrem suum Hotherū: qui cum mitioris esset animi, omnium in se beneuolentiam prouocauit. His uotis Danorum postquā Attilus optatum pręstitisset assensum, Hotherus Rex à Danis consalutatur. Hoc modo Danis sub Suecorum potestate missis, Attilus in Suetiam cum gloriosa uictoria reditum accelerauit: & cum sine liberis esset, Hotherum in regni consortem assumpsit: & tandem longioris æui senio confectus, Vpsalię diem clausit extremum.

Ex lib. 2. Proximè præcedentia habes in ipso Opere pag. 160. uitam scilicet parentis
Roderici Regis. Subsequentia de tyrannide filij sui
infra pag. 644.

Attilus Roderici filius & hæres, in defuncti patris regno concordibus Suecorum & Gothorum suffragijs sublimatus, militari fortitudini & disciplinæ ita se totum tradidit, ut suo tempore nulli secundus in ea putaretur: nec solum in propinqua, sed longinqua militiâ conspicuus euasit. Siquidem omni studio conabatur maiorum suorum gloriam superare, aut æquare: idq; facilius se assecuturum credidit, si partum ab ipsis parentibus nobilitatis fulgorem, otio desidians non relinqueret corrupendum. Idemq; de exercenda iuuentute Gothica in omni exercitiâ militari, cōtinuè & prudenter cogitabat. Nullam enim perniciosiorem pestem in quacunq; Republica reperiri posse credebat, quàm iuuentutem otiosiari, uel corruptis moribus imbui. Proinde postquàm militiam suam longè lateq; contractam, nō modò militaribus armis & exercitijs, uerumetiam honestissimis uirtutū officijs, ad res arduas atq; honestas instituisse, Orientalibus terris & populis bellū inferre properauit. Quibus ad imperata coactis, memoriæ & considerationi subiecit, Veremundum iniusto titulo Daniæ regnum occupare, secluso se legitimo Roderici successore & hærede. Igitur nuntium, qui auiti & paterni regni possessionem, uel annum tributum à Veremundo exigat, præmittere curauit, ne prius bellorum incommoda, quàm pacis conditiones quæsiuisse uideretur. Negante utrunq; Veremundo, Attilus ualidam classem electissimo milite instructam cōtra Daniā educit. Sed cum didicisset præcipuum Danici regni robur apud Iuthos congregatum, illuc seipsum, totiusq; classis potentiam exponere non dubitauit. Occurrit Frouinus totius Regij exercitus præfectus, innumeris Danorum copijs sociatus: fit diuturna & atrox pugna, nec remissius certamen erat, quàm si pro summo honore, & ipsa uita ageretur. Interea incru de descensibus bellis, accidit ipsos agminum duces in mutuum deuenire congressum, ferroq; inter se ita concurrere, ut publicum bellum in singulare certamen commutarent. Idq; totis uotis uterq; ad bellum natus, & in bellis educatus, optare uidebatur. Tunc enim tantus honor duello dabatur, quantus uix triumphali curru inductis in urbem Romam Imperatoribus exhiberi solebat: quandoquidem singulare certamen propria, triumphus sæpe aliena uirtute comparatur. Igitur signo dato, uterq; exercitus à pugna cessauit. Describitur circus, descendunt in pugnam pugiles paribus armis & animis, conditio adiicitur, si Frouinus uincat, libera sit à Sueonibus Daniā: si uictor fuerit Attilus, Daniā Suecis tributum pendat, & se uictam fateatur. Quo euenit, ut crebrescentibus utrinq; plagis, Attilus armis superior, prostrato Frouino priuatae uictoriæ publicam iungeret, pascimq; diuulsa Danorum agmina profligaret.

Itaq; parata de Danis uictoria, permissus est Veremundus Daniæ regnum sub tributo administrare. Attilus autem in Suetiam uictrices turmas reducens, ab incolis ingenti gaudio suscipitur. Sed cum postea Dani à pactis discederent, nec imperata facerent, aut promissorum rationem haberent, Attilus comparatis denuò copijs, & grandi exercitu armatus traiecit in Daniā, rebelles ad promissum, & debitum obsequium reducturus. Fit iterum uelemens & acerrima pugna, indignantibus supra modum Suecis, quod toties uictus hostis arma resumeret, & rebellaret. Sed tum alea belli in fauorem Danorum (ne superarentur) conuersa, Suecos nec uictos, nec uictores in suas terras redire permisit. Veremundus tamen formidinem, quam de Attili uirtute & militari experientia dudum conceperat, nequaquam deponere potuit, donec ipsum in numero uiuorum uersari cognosceret. Quocirca ipsum per insidias de medio uiuentium tollere constituit. Cuius rei causa filijs pridem occisi Frouini, Rethoni & Vigoni ad se accersitis, negocium occidendi æmuli imponit, promissa in præmium facinoris paterna ditione, & muneribus magnitudine facti condignis. Lætati iuuenes sibi tam gratum negocium sub certissima magnorum præmiorum spe præcipi, ad quod sua sponte & toto desiderio ducerentur, fideles efficacesq; operas suas pollicentur: statimq; in paternæ ultionis uota coniurati, sumpto leuioris armaturæ apparatu, Suetiam solitarij petunt, ingressiq; nemus, in quo Regem absq; comite uersari solitum, fama cognouerant, tela latebris mandant: deinde (ut hodie quoq; in Suetia fieri uidemus) Regem supplices adeunt: queruntur de infelici rerum euentu, quo patriam relinquere cogantur: implorant illam eximiam Suecorum cōmiserationem, quæ omnibus aduenis promptissimè exhiberi cōsueuit: pollicentur fidelissima ad quodcūq; præceptū obsequia: scq; in numerū minimorum suorum ascribi supplicant. His aut consentaneis uerbis Attilus se suamq; credulitatem flecti permittens, in primum, aut primo proximū militiæ gradū eos conscribi præcepit. Deinde summam

Danici

Danici eloquii suauitatem auditis auribus accepturus, quærit, quis in illo prelio nuperrimè in Dania confecto, magnum illum & præstantissimæ fortitudinis uirum Frouinum, Regium præfectum occidisse diceretur. Mox ad hæc Rhetor natu maior inquit: Dubium adhuc est, quisnam sit tanti uiri occisor: necesse enim est, ut cæteros omnes mortales in militari fortitudine, & omnium uirtutum claritate transcendat, qui tantum, tamq; insigne totius militiæ decus extinxit.

Tum Attilus, Ego (inquit) sum ille, qui in publico duello tam egregiam laudem hac mea dextra promerui. Moxq; subintulit de occisi Frouini liberis, de eorum ætate, de animo in paternæ necis autorem, de eorum minis in occisorem. Ad quæ omnia rotundæ uolubilisq; facundia dulcedine ita responderunt, ut Attilus sufficiens documentum insidiarum, quas meditabantur, accipere potuisset. Sed nec usq; in præsentem diem plenè intellecta fuerat eorum uersutia, & conatus, tametsi ipse confestim imprudentissimæ crudelitatis suæ pœnas persoluerit. Paucis enim elapsis diebus, cum Attilus acuendi roboris, uel recreandi animi gratia, solitariæ digressionis negotio uteretur, ipsi Dani receptis armis, solum & imparatum adoriuntur, confessi se eos esse Frouini filios, de quibus pridem fuerat sciscitatus, & ut paternam mortem ulciscantur, aduenisse. Quo comperto, substitit ille interritus, & ne in præmatura fata suam florecentem adolescentiam temerè præcipitarent, admonuit. Tangit (inquiens) animum meum quidam erga uos commiserationis affectus, quos noui iusto dolore in hæc præsentissima pericula deuenisse. Parcite ætati uestræ, parcite indoli, referuate uos feliciori fortunæ, ne dum parentis necem temerè ulcisci properetis, in numerum ulciscendorum incidatis. Proinde paternæ mortis iniuriam pecunia à se rependi permittant: quod utiq; ascribi possit eorum gloriæ, & claritudini sempiternæ. Hæc uero se non timore perculsum, sed miseratione adolescentiæ eorum motum admonuisse. Sed nimis tarda, & inanis illa admonitio erat, quæ feroces iuuenum animos in uindictam pertinacissimè accensos emollire nequiuit. Quippe post multa uerba hinc inde frustra iactata, in Regem pariter insiliunt, & quod tunc summè probrosum erat, duo unū trucidauerunt: ob quam infamem uictoriam Dani à Teutonibus saggillati, Semiuiui dicebantur, quod non auderet unus eorum uni congregi, nisi alterius præsidio munitus & suffultus. Hoc patrato facinore, iuuenes ad suum Regem Veremundum reuersi, primis ab eo honoribus excipiuntur, utilissimum ab eis opus æditum, & promissis præmijs dignissimum iudicante. Plus enim utilitatem, quam honestatem æstimando, non illud quod uirtus agendum suasit, sed id quod securitatem maiorem præstare potuisset, approbare uidebatur.

Ex lib. 4. Proximè præcedentia habes infra pag. 641. in uita Gothari pi-
tissimi Regis parentis huius Adulphi, & subsequētia supra
pag. 391. poterant huc referri ad lib. 10. de
bellis naualibus, &c.

Adulphus deinde in defuncti patris Gothari imperium ob optimi patris merita, tum ob eximiam suæ propriæ uirtutis indolem, concordibus procerum populorumq; suffragijs eleuatur: qui non minus paternarum uirtutum imitator, quam regnorum hæres & successor fieri contendebat. Quicquid enim in paternis operibus præclarum animaduenerat, illud aut superare, aut æquare summo studio conabatur. Proinde subiecti populi non se Regem, aut animum Regis, sed solū corpus amisisse gratulabantur, promptoq; & læto animo omnia quæ præcipiebat, exequiebantur, scientes ab ipso nihil nisi pium, iustum & honestum imperari. Ita optime spei adolescens omnium subditorum animos sibi obsequiosos effecerat, ut nec domi, nec foris ab aliquo hoste impeteretur, sed ob præstantissimas suas uirtutes plurimum ab omnibus amaretur: idq; per annos multos, donec Dan Danorum Rex, cum se satis confirmatum in suo regno putaret, atq; ad memoriam reuocaret, patrem suum Frothonem à Gotharo huius Adulphi parente occisum, coepit animum suum ad uindictam paternæ necis excitare, cum potius perpendere debuisset se Gothari beneficio ad paterni regni sceptrum promotum, atq; à potentissimis hostibus liberatū: insuper etiam in regno & libertate conseruatum fuisse. Sed cum plus in eo ualeret uindictæ appetitus, quam ratio, arma in Adulphum parat, à cuius parente, ne Saxonum armis opprimeretur, aut sub tributum redigeretur, protectus est. Verum ubi suam suiq; regni potētiā longè inferiorem attenderet, quam quod securè bellum mouere posset in Adulphum, qui non solum potentissimis regnis & populis imperaret, sed ob summam suorum ciuium beneuolentiam insuperabilis appareret, Saxones ac Vandalos, fortissimas quidem gentes, & bellis maximè assuetas in suam militiam conscribit: tantamq; bellatorum multitudinem contraxit, ut non modò Gothos & Sueones

Sueones, uerum etiam totam Europam se suo imperio subijcere posse confideret. Attamen Adulphus ad respectum tantæ multitudinis nihil territus, sed magno atq; constanti animo cuncta ad tantum belli apparatus opportunam ac necessaria strenue administrat, nihilq; omit- tit, quod ad erigendos & confortandos suorum animos aptum accommodumq; putabat: quamquam iam minimè opus esset ipsos monitis aggredi, quos dudum maximis uirtutum meritis sibi fecerat ad omnes fortunæ casus addictissimos.

Enimvero cum edictum de milite cōscribendo proposuisset, nullus inuentus erat in toto eius principatu, præsertim armis idoneis, qui non summopere contenderet in militiam pro- ram bene merito Rege cōscribi: eratq; maximus numerus eorum, quos Rex à militiæ pro- posito ægerrimè poterat reuocare: imò si militum humero nauium numerus respondisset, tota patria quasi suis sedibus auulsa, cum suo Adulpho hostibus obuiam prodisset. Itaque quò maior erat utriusq; partis apparatus, eò magis admiror Saxonem Danicæ historiæ scri- ptorem, huius belli memoriam non fecisse. Nec opinari possum illud ei incognitum fuisse, quod ego Romæ constitutus inter uetustissima fragmenta Danicarum & Anglicarum rerum in ædibus D. Birgittæ relicta inueni: ex quibus facile apparere poterat, hoc bellum inter præ- cipua numerari posse, quæ inter Gothos & Danos unquam contigerant, simileq; fuisse illi, quod longè postea inter potentissimos Reges Haraldum Daniæ, & Ringonem Gothiæ Sue- tiæq; confectum est: nisi fortassis illi Dani, qui Saxonis libros transcripserant, ea omisissent, quæ patriæ suæ decorem minuere uidebantur. Siquidem hoc nauali & acerrimo prælio Dani, Saxones, Vandali, omnesq; alij sub Danorum signis milites, una cum Rege suo Dano ita uicti, fugati, deletiq; fuerunt, ut uix scalmus, quo exitus cruentissimi belli in Daniam nun- tiaretur, euadere potuisset. In hac uictoria Adulphus non nihil à sua & Gothicæ gentis mo- destia alienum fecisse commemoratur. Nam Tosthonem quendam perfidissimum transfu- gam, qui Dano autor mouendi belli extiterat, ad sua genua prouolutum, ueniamq; procura- tæ rebellionis suppliciter implorantem, ab astantibus cum exprobratione ingratitude in- terfici iussit: quod à Gothis ut seuerum existimari consuevit. Quippe supplicem, aut de- bilem, uel arma abijcientem occidere, etiam hodie apud Gothos inter opera sempiterno op- probrio digna computatur. Deinde concessam à superis uictoriæ profectus, totum Da- norum regnum sibi subiecit: quod etiam collocatis per opportuna loca præsidij, usq; ad ui- tæ suæ exitum prudenter potenterq; gubernauit: eiusq; filij & nepotes usq; ad Frideluum, cognomento Celerem, Frothonis tertij patrem, in pace ac tranquillitate Daniæ regno sub tributum misso præsidebant. Quod si Saxoni parum placuit, ideoq; silendum putauit, dan- da est uenia homini magis in suos, quam alienos affecto. Cætera huius Adulphi ge- sta, quæ procul dubio plurima insigniaq; fuerunt, indagare nequui, nisi quod latissi- mum imperium assecutus, omnes eius partes ad leges iustitiamque ita composuit, ut inter maximos memorabilesq; Reges & heroës, sempiternam ac gloriosam memoriam habe- re mereatur.

Algothus Adulphi consanguineus, uel nepos, defuncto patruo in regna Sueonum, Go- thorumq; & Danorum successit. Qui in nullo à maiorum suorum, & optimorum Regum probitate degenerans, imperium eorum prudentia propagatum & auctum ita conserua- uit, ut nullum optimi Principis officium omisisset, aut aliquam Reipublice partem neglexis- se notaretur. Quippe cum ad bonum Principem spectet, pacem concordiamq; inter subie- ctos populos componere, ut extincto omni odio, alter alterius commodo promouendo au- gendq; suas operas diligenter ac fideliter accommodaret, summopere contendeat pacem inter Sueones & Danos constituere. Sed conatus ille ut erat omni humanitate ac pietate ple- nus, ita inter tam dispares animos perfectam amicitiam conciliare nequiuissimè usq; in præ- sentem diem uix aliquis tam prudens Rex, tam præstantis ingenij Pontifex, aut alius quispiam in omnibus uirtutibus instructissimus inuentus fuerat, qui ex omni parte extinguere po- tuerat inueteratum illud odium, quo Dani in Sueones & Gothos, uicissimq; Gothi & Sue- ones in Danos feruntur. Videturq; nonnullis illud dissidium ab origine regnorum suum principium, occasionemq; suscepisse, quum ipsa natura ipsos Danos suis insulis inclusos à Sueonibus Gothisque interiecto mari separauerit. Quamuis etiam aliquando sub uno Rege, ut sub hoc Algotho, regna illa fuerant gubernata, tamen æmulationes & contentiones nun- quam sinebant populos illos perfecto amore adunari. Causas tam impacabilis controuer- siæ dicant alij, & forsan apud Saxonem, & alias Danorum historias iussu causæ inueniantur. Spectaret profecto ad Danorum honestatem, non nimium abuti Sueonum modestia. Ego interim oro Deum, ut fideles suos saltem in unitate fidei Christianæ congregatos conseruet, & hinc tandem ereptos, sibi in æterna felicitate unire dignetur. Cum igitur in hoc honesto proposito Algothus, non tantum quantum uellet proficeret, totum animi sui studium ad-

hibuit, ut iustitia in omnes subiectos cuiuscunque regni, aut nominis essent, æqualiter seruaretur, cogerenturque timore poenarum sese mutuis commodis adiuuare, qui id amore uirtutis & humanitatis efficere noluissent. Cæterum bellis ne aliorum laceratus fuerit, an alios lacerasset, non inuenio. Proinde conijcio ipsum imperio per manus maiorum acquisito contentum fuisse, totumque animum studiis pacis impendisse. Studia autem pacis sunt, leges condere, mores componere, uicos, uillas, castra erigere, portus munire, omniaque ad futuros bellorum euentus prouidere. Beatus enim Rex est, qui tempore belli de pace, & tempore pacis de bello cogitat. Præterea summum pacis studium est, publicam concordiam inter ciues seruare, qua quisque suam libertatem tutam securamque cognoscat. Tandem hic Algothus uolenta ne, an naturali morte occubuerit, alijs scribendum relinquo.

Ericus Algotho patre genitus, eiusque in regnis Gothiæ, Suetiæ, Daniæ successor, non contentus latissimo imperio, quod paterna industria propagatum acceperat, sed traiecit in Estonas, atque Curetes, & Vandalos bellica classe, meditabatur quomodo posset longius latiusque suum extendere principatum: fauente meditationi fortuna. Nam Estonas & Curetes uisa classis Gothicæ potentia, deditione temerarium bellum quantocys preueniunt. Ericus incruenta uictoria in sua regna reuersus, cum putaret se longa tranquillitate & pace gauisurum, repentinæ insidiæ subortæ apparere. Nam Daniæ procures, ut se ab Erici iugo astutius quam honestius eximere possint, non paucos ex Suetica nobilitate per occultos nuncios in suam sententiam adducere curauerunt: prudentia tamen Regis effectum est, ut perfidi nuncios cum nonnullis defectionis autoribus comprehensi, patibulis appenderentur. Serpsit nihilominus occulta proditio, eo periculosior, quo incertis autoribus maiora indies susceperet incrementa. Igitur sapiens Rex postquam secum perpenderit, quibus consilijs sine armis efficacius superandæ essent tam periculosa insidiæ, statuit non potentia, sed prudentia, non uolentia, sed beneuolentia, non seueritate, sed mansuetudine sibi utendum esse. Siquidem illud genus uincendi optimum existimari solet, quo Reges & Principes, per patientiam atque clementiam animos delinquentium à maligno proposito ad ueræ uirtutis officia reuocare contendunt. Proinde quos maiore suspitione notatos habebat, eos maioribus beneficijs sibi obnoxios efficere studebat. Nec inane erat tam liberale atque benignum ingenium, quo ex perfidis ofensoribus, occultisque calumniatoribus, fideles atque obsequiosi subditi subito apparerant. Præterea ut subditarum gentium fidem erga se firmiter conseruaret, maiorem tributorum partem relaxauit, præfatus se longe felicior ex fide, quam ex pecunia subditorum ciuium fore: nec tantum sibi lucra prodesse possent, quantum obessent, si partis per tyrannidem opibus ditissimus esset, atque interim publico omnium odio laboraret. His ingenijs perenni laude dignis, magnum & memorabilem triumphum de domesticis hostibus agens, gloriosum exemplum ad posteros, & magnanimos Principes transmisit, quo facilius & laudabilius possent subiectos populos in fide atque officio continere, uel à perfidia & rebellionē ad prompta obsequia reuocare. Quæ quidem modestissima Principum ingenta si hac nostra in felici tempestate in usu essent, profecto neque terra tantum humani sanguinis exorberet, neque Regum & Principum thesauri, magna atque honesta parentum sollicitudine congesti, in perniciosos milites, terrarum prædones erogarentur. Longe enim præstantius esset subdito cui per ignorantiam, aut fragilitatem delinquenti magno animo ignoscere, & cum uicino Principe etiam cum nonnullo damno conuenire, quam in subditorum capita, aut contra uicinos, qui nihil uel certe parum male meriti sunt, tam importunam hominum colluuiem inæstimabili ære & damno congregari: qui nunquam aut raro tantum hostibus, quantum proprijs dominis, ad quorum præsidium uocati fuerant, nocuerunt. His itaque moribus, & hac singulari prudentia benignitateque Ericus diu et in magna felicitate regnauit, peruenitque ad annos optatæ senectutis, in qua tandem deficiens, locum in monumentis Regum apud Vestrogothos accepit.

Ex lib. 5. Proximè præcedentia habentur pag. 161. Subsequentia autem pag. 162.

Vilmerus Getherici filius, dum adhuc Haldanus in regno Sueonum præsideret, mortuo patri successit: qui nihil à paterna magnanimitate degenerans, arma potius in extraneos & remotè positos hostes, quam in domesticos & uicinos Sueones conuertere studuit. Quippe (ut præfati sumus) cum illis Gothis à patre præfectus fuisset, qui in transmarinis regionibus redeunte in Gothiam Getherico remanserant, inuictæ militiæ studium tam diligenter exequabatur, ut strenuo patri strenuissimus filius successisse uideretur. Enimvero non solo imperio Curetum, Estonum, Vilmerugorum, Samogetarum à patre relicto contentus, sed

totas

foras suæ Gothicæ gentis vires in Russos, à quibus prius laceratus fuerat, conuertit, eosque deuictos sub tributa coëgit. Illi enim cum comperissent uicinam sibi Esthiam sub Gothorum imperium deuenisse, non parum formidare cœperunt tam potentem populum suo lateri propinquasse. Proinde eorum Rex Heruitus suscitata ex terminis uicinatorum principatum controuersia, bellum Vilmero indixit, ad quod Gothi tam alacres concurrerunt, quam si nihil unquam iucundius, quam arma tractare didicissent: priusque armis accincti intra Russiæ terminos se diffundebant, quam de sua ipsorum defensione deliberasse putarentur. Quocirca Russi magis ingenio, quam uiribus aut armis utendum rati, inusitati acuminis clauos aduentantibus hostibus obiectabant, repressuri eorum impetum, quos putabant ad arma fuisse tardiores. Sed qui maiora bellorum pericula antè superare didicerant, etiam minutulos clauos prudenter euitauerunt. Secuti enim exemplum Starchateri, qui primus ligniferis docuit decurrere plantis, lignea pedibus tegmina submisere: quo praesidio substratos humi aculeos integro expeditoque gressu conculcabant. Est autem ferrum hoc quatuor dispartitum stylis, isdemque taliter constitutis, ut in quamcunque partem illud iaciatur, trium pedum æqualitate subsistat: quod (ni fallor) Latini Tribulos appellant, ut habet historia Herodiana libro quarto, in uita Macrini.

Progressi deinde Gothi ad interiora Russiæ, omnia rapinis, flammis, caedibus inuoluebant, donec concurrente utroque exercitu, atrocius certamen restaret: certatumque est diebus duobus tam pertinaciter, ut uix nocturnæ tenebræ frameas à crudeli cæde reuocare potuissent. Tandem Gothi uictoriam non incruentam assecuti, omnes Russiæ partes usque ad Tanaim fluuium Europæ & Asiæ limitaneum, suum imperium (exemplo illorum ueterum Gothorum patrum suorum) extenderunt, sedesque ibidem ad plures annos firmauerunt, interea Vilmero Gothorum regnum in patria à patre Getherico relictum respiciente, & in bonis legibus, ac optimis moribus potenter & prudenter gubernante: qui etiam Gothi in Russiâ relictis, exemplo patris priusquam ab eis discederet, filium suum Nordianum præficere curauit: deinde per annos non paucos cum summa autoritate latissimi imperij sui terminos in fide & obsequio continens, nomen præclarum inter clarissimos Reges & Principes ad omnem posteritatem transmisit. Cuius & aliorum multorum plurima & egregia facinora, nobis illa antiquorum simplicitas abscondita efficit, ut nunc plura & pessima nostri temporis flagitia, quam optima ueterum opera nos scire fateamur. Quæ enim præcorum historia tanta, tamque nefanda scelera continet, aut unquam continere potuit, quanta nunc passim in summis, mediocribus, & infimis hominibus experimur: Sed hæc diuino iudicio committenda sunt, à quo corruptissimi nostri temporis mores breui aut emendationem, aut punitionem expectabunt.

Nordianus Vilmeri filius, amplissimum principatum ab auo Getherico, atque à patre gloriosa uictoria partum, sibique relictum, non æquali fortuna assequi & conseruare potuit. Quippe cum domi & in patria Gothi ac Sueones discordia plurima laborarent, ipseque Heruitus Russiæ Rex comperta per ueram famam morte potentissimi Vilmeri, cœpit multis ingenijs ad recuperandam amissam libertatem aspirare: cœpitque omnibus ingenijs, ne insidias quas occultis dolis in Gothos meditaretur, eis apertæ fierent, poenâque citius quam libertatem consequeretur. Emergebat tamen post multos occultos conatus dudum conceptæ perfidiæ partus: & cum Gothi omnia secura putarent, nihilque minus quam Rutenorum rebellionem cogitarent, tunc subito Heruitus apparuit innumerabilibus Scytharum & Russorum copijs suffultus: tantoque impetu aggressus est Gothos, ut si in eius exercitu perseverantia & impetus pares fuissent, mox sublata fuisset Gothi omnis spes atque occasio resistendi. Verum cum ille impetuosis furor paululum remitteretur, Gothi se in maxima multitudine perarmant, parati vires uiribus opponere, & imperium uirtute maiorum partum atque ampliatum defendere, prius sanguinem & uitam, quam honorem in se à maioribus transfusum ignauiter amissuri. Fit igitur utrinque bellum atrox & cruentum, in quo multi ex utroque exercitu desiderati fuerunt. Tandem quia Russis in proprio solo pugnantibus recentes militum copię semper suppeditebantur, uictoria ad indigenas se conuertit, quæ extraneos seuerius auersata fuit. Quamuis enim Gothi tam ob multitudinem, quam militarem disciplinam insuperabiles uiderentur, tamen nimis & incredibilibus hostium copijs coacti sunt Russiæ imperium manibus incolarum relinquere: factumque est, ut ex Russiâ (duce Nordiano) in Lituaniam & Poloniam in maxima multitudine diffunderentur, & tandem post nonnulla tempora cum cæteris Gothi, qui olim Septentrionalem Gothiam, communemque patriam egressi fuerant, in Thracia coniungerentur. Fatendum tamen est non omnibus Gothi tunc placuisse ad incertas sedes commigrare, sed natale solum potius repetendum: quos Heruitus uictoribus & maximis copijs succinctus insequabatur, & par-

tem Suetiæ sub suum Principatum redegit. Sed parum admodum ei us durauit imperium. Nam confestim se in suam Rursiam recipiens, filium sui nominis Heruitum administrando nouo regno præfecit, quem Sueones sine mora impugnatum, expugnatumq; occiderunt.

Ex lib. 6. historię Ioan. Mag. his continuo ordine antecedunt, quæ referuntur de Ostrogotha Rege parente ipsius: pag. 459. iisdem autem subsequentiâ pag. 290.

Cinna à Iordane, & à Pomponio Læto Echina, ab alijs uerò Omba dicebatur: qui post Ostrogotham in Regem Gothorum sublimatus est. Huius tempore Romana Respublica uario modo periclitata fluctuabat, dissidentibus inter se Principibus eius de imperio, ad quod tandem Decius i. uictus duobus Philippis uelocius quàm honestius peruenit. Nec cessauit ea discordia, donec peragratīs plurimis terris ad extremos Romani imperij limites diffunderetur. Quociens Cinna idoneam occasionem inuadendi Romani imperij aduenisset, ratus, duos potentissimos exercitus conscripsit: quorum unus ad deuastandā Mœsiam octoginta milia puerorum habebat: nec minor erat alter, quem suo ipsius ductu contra Euthesiam nouam promouit, quam Traianus in terris Sarmatarum ad suæ uictorię monimentū erexit. Decius igitur pacata utcumq; domestica Romanorum discordia, terribilem contra Gothos exercitum eduxit. Quod cum Cinna didicisset, uoluit potius honeste fugere, quàm manus turpiter aut temerè conferere. Itaq; in Thracia Philippopolim urbem opulentam expugnaturus retrocessit. Decius uerò ut cognouit hostem retro abiisse, nō quieuit donec in Thraciam ad radices Hemi montis (qui non procul à Philippopoli distat) perueniret. Sed prius expugnata & direpta est urbs à Gothīs, antequam Imperator auxilia afferret. Tum Gothi auctis fortunis locupletati animos erexere, ausi iusta acie se Romanis exercitibus (quamuis numero & uirtute præstantioribus) opponere: uicti tamen à Decio in illo primo congressu, ad angustias locorum, quæ in Dardanijs sunt, expulsi detrusq; fuerunt, iamq; pro uictis habebantur. Quippe duo potentissimi Decij Imperatores pater & filius, totius militiæ Romanæ fortitudine stipati, obstinatissime ipsos obsidebant: expugnassentq; nisi Gothi à Decij gemitibus premoniti fuissent, quomodo preparatas insidias euadere possent.

Sunt (teste Pomponio Læto) qui scribunt Gothos missos ad Decium legato ab eo postulasse, ut omni præda, quam opulentam habebant, relicta, sinerentur in suas antiquas sedes trans Istrum remeare. Quod Decius obstinato ad eorum perditionem animo pertinaciter negabat, præfatus se omnino uelle perdere gentem adeo inquietam, quæ sola plus negotij faceret Romano imperio, quàm ceterę omnes, quæ uniuerso orbe continentur. Iamq; se uoti compotem credens, quendam ex limitaneis ducibus Mœsiæ Gallum Trebonianum ad obsidendos exitus, ne euadere possent, cum bona copiarum parte emisit. Hic dux pridem humanam Gothorum conuersionem expertus, persuasit eis ne pariter conglobati hostem exciperent, sed in duas turmas diuisi, alij se prope paludem in insidijs collocarent, dum alij impetu in Romanos facto fugam uersus paludem simularent, Deciumq; & eius militem ad insidias, in quibus omnino periclitaretur, protraherent. Gothi consilium Galli primo aspectu reprobantes, putabant illud magis in suam quàm in hostium perniciem excogitatum: at dum ad nouissima remedia circumspecti cogrentur, uisum est cæteris omnibus magis efficax & opportunum. Igitur in pugnam descendentes, admirationi fuere Imperatori, qui iam eos uictos ac prostratos reputabat, ignoransq; se proditum, certam sibi uictoriam pollicebatur, statimq; exercitum præualidum educens, nihil restare credebat, quàm uenire, uidere, uincere: sed aliorum sese alea belli conuerterat. Nam Gothi uti constituerant, ad primum belli impetum simulato metu Decianos ad insidias perduxerunt, perductosq; uehementissima pugna excipiunt: fiuntq; utrinq; magnę strages, Cæsarianis difficillimè in palustri loco præstantibus. Decius pater cum filio occubuit: senior fortè equo sedens, ne uiuus ad manus hostium deueniret, insiliit in uoraginem propinque paludis: nam quæsitum eius cadauer nusquam poterat reperiri. Pomponius Lætus ambo Decios sponte præcipitados existimat, ut uerendum Deciorum exemplum imitati, se pro futura uictoria deuouerēt. Cæterum siue casu, siue consilio perierint, gratum fuit Senatui populoq; Romano eos perisse.

Silendum tamen non est, Iordanem nonnihil diuersi à præmissa narratione continere. Scribit enim Decium dum concitato cursu contendit ad succurrendum Philippopoli à Gothīs obsessæ, peruenisse in medio itinere ad Heroam, alias Berceam, ibiq; super eum dum equos lassumq; exercitum refoueret, Cinnam cum Gothīs in modum fulminis irruisse, uastatq; exercitu ipsum in Mœsiam profligasse, indeq; reparato exercitu rursus contra Gothos

illos rediisse, qui interim Philippopolim ceperant, & Priscum ducem sibi contra Decium conciliauerant. Ventum tunc fuit ad atrocem conflictum, in quo Decij filius sagitta saucius crudeli uulnere trucidatur. Quod pater attendens, quamuis ad milites confortandos magnanimiter dixisse fertur, Nemo tristetur, perditio unius militis, non est Reipub. diminutio: tamen paterno affectu uehementer commotus in confertissimos hostes se immisit, aut mortem, aut filij ultionem exposcens: ex qua quidem pugna nunquam redijt, nec cadauer eius (quamuis sollicitè quaesitum) usquam comparuit. Traditur Dijs suis ante ingressum pugnae in Abritto Moesia urbe immolasse, indeq; loco nomen Arae Decij inditum fuisse. Ita Gothi uictores non solum Romanam militiam, sed Romanum Imperatorem una cum filio contrucidarunt: nec erat qui illorum uiribus & armis resisteret. Tandem Aemilianus primo, deinde Gallus cum Volusiano summam Romani imperij adepti, quemadmodum affirmat Iordanes, mox foedus cum gente Gothorum pepigerunt. Quod foedus Marcus Antonius Sabellicus omnem cladem ignominiamq; quae unquam populo Romano irrogata fuit, excessisse proclamat. Hic enim in uita Galli Imperatoris ait: Post omnium gentium stragem terribilissimam, multo terrior fuit omni clade populi Romani ignominia, qui Scytharum factus est tributarius, ex eo foedere quod Gallus cum ea gente percussit. Sed quid, o Sabellice, si illi Scythae (sic enim Gothos per contemptum appellare uideris, quando alij eos Getas appellant) tributis contenti non fuissent, sed sua potentia Romanam Rempub. mutuis dissidijs tunc foedissimè collapsam obruissent? Nonne tunc Gallus Imperator & imprudentissimus & perniciosissimus in Rempub. fuisset, quando quidem magis ciuium lucris, quam inconcussa eorum libertati in temporibus difficillimis consulisset? Fuit illud annuum tributum ducentarum drachmarum aurearum, quod tunc populus Romanus (teste Pomponio Laeto) Gothis persoluit.

Ex lib. 6. & 7. His connexim antecedentia habentur pag. 266. coherentia pag. 234.

Esi propter memoriam Starchateri potuissent haec inferi lib. 5.

aut ob cruenta praelia nono uel
decimo.

Torismundus praedicti Hunimundi filius, magno omnium procerum consensu in summa spe totius gentis in paterni regni sceptris peruenit: qui etiam omnium expectationi magnoperè satisfecisset, nisi in primo iuuentutis flore cum conaretur famam extendere factis, extinctus fuisset. Non tamen ignauus perijt, sed Marte cruento. Pugnabat belli fulmina nulla timens. Si quidem secundo anno adepti regni, siue iniurijs Gepidarum laesissus, siue illo uetusto odio utriq; genti cognato, siue etiam alia quacumq; occasione prouocatus, exercitum uiribus & armis instructissimum eorum terris inuexit: magnosq; praelio commissi Gepidae superantur, caeduntur, fugantur: iamq; manus uictas uictori Gotho porrigebant, & subito subruentis equi casu uictor una cum uictoria expirauit. Quem infelicem casum Ostrogothi adeo dolenti & amaro animo tulerunt, ut nihil unquam amarius sibi accidisse putauerint: tantumq; defuncti Regis amoris tribuebant, ut totis quadraginta annis nullum alium Regem in eius locum surrogarent. Eiusq; filius Geremundus subito patris occasu perterritus, paterni regni sceptris contemnens, sese cum filio suo Viderico ad militiam Theodorici Regis Westrogothorum (de quo inferius dicetur) tacita sui generis claritate contulit, multaq; & praecleara facinora contra Atilam Hunnorum Regem peregit, uolens potius in aliena terra sub glorioso Rege militare, quam in patrio regno Hunnis confederato, uel subiecto imperare: tantum displicuit magnanimo Principi uel ipsa subiectio, uel sola subiectionis opinio. Deinde Valamirus cum fratribus suis Theodemiro & Vindemiro ad Ostrogothorum regnum tempore Atilae peruenit: de quibus quia inferius libro nono loqui intendimus, nunc satis erat sola nomina eorum commemorasse, ut interea a Thracia & remotioribus terris in Gothiam & Suetiam reuersi, diligentius inquiramus quidnam Gothi in sua patria egerint, cum caeteri in procul positis regionibus tot bellorum motus sustinuerint. Sed operae pretium fuerit oculos ad calcem quinti libri (a quo digressi sumus) paululum reuocare.

Quocirca Euginus, siue ut alij dicere uolunt Vginus, mortuo consanguineo suo Haldano, post multas consultationes tandem ad Gothiam (cuius tunc Rex erat) regnum Suetiae communi procerum ac populorum consensu adiunxit. Quamuis enim Haldanus dum uiueret, ipsum in regno Suetiae indubitatum successorem propter eius optima merita designasset, tamen quia ea designatio nullo procerum consensu confirmata fuit, necessarium erat ipsam post Haldani fata in difficultates non paruas incidere, opponentibus se Eugini electioni il-

AA 3 lis Suetiae

lis Suetiæ primoribus, qui pridem Haldanum à regno ob seueritatem censuerant amouendum: qui tunc (ut putabant) suorum uotorum facile compotes euasisissent, nisi potentia & prudentia Vgini eorum conatibus obstitisset. Proinde quod Haldanus seuerius imperasset, quod nobiles complures puniuisset, quod patriam multis tributis pro naualibus bellis operasset, id totum uni Vgino imponunt: præualuit tamen ea pars, quæ Haldano & Eugino ut iustis Principibus fauere uidebatur. Itaque Euginus regnum Suetiæ difficulter asscetus, optimum Regem se tam Suecis quam Gothis præstare curauit: meruitque sua summa & singulari probitate, ut etiam Daniæ procures ipsum in suum Regem sponte sine ullo bello postularent. Erat enim in eo iustitia cum clementia & æquitate ita coniuncta, ut omnes in quibus erat sanior mens, uehementer dolerent ipsum non prius, sed in tam prouecta ætate ad omnium regnorum illorum administrationem peruenisse. Quamuis etiam ab omnibus subiectis regnis & populis plurimum amaretur, & coleretur, ipsæque uicissim omnes & singulos ut pater filios amplecteretur, attamen à Danis ita dilectus erat, ut non ex Gothis, quorum nomini sæpius inuident, sed ex cælo ad eos descendisse uideretur. Causa tam eximij amoris ea fuisse creditur, quia iam Regius sanguis apud eos defecerat: credebantque se Regia stemmata à uetustissimo Gothorum Regum sanguine feliciore auspicio restituere posse: neque enim quieuerunt, donec eis filium suum Siualdum Regem etiam uiuens designaret. Quo facto, Daniæ regnum sponte Gothorum regno se subiecit. At Suetiæ procures, in quibus nimis diu durare solet uindictæ appetitus, cum ad memoriam reuocarent Eugini & Haldani potentiam, qua antea oppressi fuerant, statuerunt bellum Eugino inferre: nec diu huiusmodi animi sui statutum distulerunt, antequam electo ex se Rege Reginaldo, expeditas Sueonum copias contra ipsum iam ueteranum educerent. Igitur Euginus (cui tum ob aduersam ingrauescentis senij ualitudinem, tum ob spectatam in omnibus probitatem parcendum fuisset) bello suorum Sueonum lacessitus occubuit: qui apud Danos, & in aliena terra, cuncta felicia, & supra omne uotum prospera expertus est.

Regnaldus & nobili, & Regio sanguine in Suetia ortus, passus est (ut diximus) se per factionem optimatum in Suetia ad regni solium contra Euginum sublimari. Audax quidem facinus, & in primo regni ingressu satis felix, sed non eodem cursu post lætum principium ultima successerunt. In prima siquidem pugna (cuius nunc meminimus) de sene Eugino factè triumphauit, at non sic in secundo bello, quod contra filium eius Siualdum susceperat, euenit. Hic enim Regnaldus indignè ferens quod ipsi Dani se ita sponte Gothorum Regi subiecissent, filiumque Eugini Siualdum in Regem constituissent, cogitabat eodem exemplo quo patrem occiderat, etiam filium confestim tollere, ne quis apud Gothos & Danos, nisi Suetico sanguine illustris imperaret. Quocirca electissimas bellatorum copias ex Suetia in Daniam expedire curauit. Conueniunt ambo exercitus in Sielandia Danorum insula, fitque atrocissima & pertinax pugna: Sueones pro gloria & imperio pugnabant, Dani uero pro salute & libertate. Nusquam poterat tantis odijs, tamque graui ac diuturno prælio pugnari, quantum in eo cruentissimo congressu, qui totis tribus diebus continuatus erat, solis noctibus pugnam dirimentibus. Tandem huic importunissimæ pugnae cedes Regnaldi finem imposuit, cunctis eius commilitonibus ad casum Regis confestis. Erant in ea pugna (exceptis gregarijs militibus) quadraginta Sueonum fortissimi, in quorum etiam numero erat Starchaterus. Hi cum nullis unquam bellorum fulminibus concurri consueuerint, in hoc tamen prælio sublato Rege, salutem à fuga quærere non uerebantur: quos etiam fortissimus & inuictus pugil Sueticus Starchaterus insecutus, documētum præbuit, nullum hominem tam præstantibus esse uiribus, quin aliquando suam fragilitatem agnoscere compellatur.

Amundus Regnaldi in Danico bello occisi filius, patri in Suetiæ regno con cordibus procerum uotis furrogatur. Huic fuere plures filij in bellicis rebus, & militari disciplina instructissimi, Hacho, Heluinus, Hagbartus, Amundus. Ad hunc igitur Hachonē natu maiorem, cui tunc apud Sueones maxima piraticæ autoritas deferrebat, omnes illi Sueonum fortissimi, qui Regnaldiano bello superfuere, quasi quædam reliquæ delapsæ eius commilitum amplectuntur. Neque ignauiter eorum fortissima opera usus in Hybernios, & alias Occidentalis Oceani insulas transferre curauit, multosque populos & terras partim sub iugum misit, partim in cineres redactas desolauit. Interea fratres eius Heluinus, Hagbartus, & Amundus, ne domestico otio contabescerent, classem armis uirisque potentissimam eduxere: eoque præsidio sese satis munitos existimantes, totum mare Gothicum piraticis uexauere operibus. Incidit inter hos, & Sigari Danorum Regis filios, Algerum & Alphum, nauale atque atrox prælium, quod tam pertinacibus utrinque uiribus agebatur, ut neutra pars alteri cederet, donec nocturnæ tenebræ telorum usum pugnantibus prohiberent. Tunc enim clausis oculis corporeis, cæperunt oculi mentis in utraque parte efficacius aperiri, considerantibus

hinc inde damna, pericula, uulnera, occisiones, quas inani gloria seducti perpeti cogeantur. Quocirca reddita diurna luce, placuit utriusque partis Principibus, ad pacem concordiamque perpetuam convenire: tantaque amicitia a terbo odio successisse uidebatur, ut se intimo ac fraterno complecterentur affectu. Sed uehementior quam diuturnior existens, in eum magis molestum, quam optatum accepit. Hagbartus enim pactae amicitiae fiducia fretus, cum Sigari filijs petita Dania in aulam Regiam per eos comiter exceptus est: in qua cum uersaretur, a filia Regis Signe tam ob uirtutem, quam ob generis nobilitatem adamatur: nec potuit generosi animi adolescens non amare illustrissimam uirginem, a qua se tam grato amore concupisci cōperiebat. Sed obseruato opportuno tempore ignorantibus eius fratribus, ipsam sibi in sponsam data inuicem fide assumpsit.

Erant eo tempore multi Dani, & Teutones, qui eandem uirginem in coniugem postulabant: in quorum numero precipuum locum habebat quidam Hildigisleus, claro inter Teutones loco natus. Is cum comperisset sibi a Regia puella praeferrī Hachonē, uel Hagbartum, Amundi Regis filios, indignanti & grauissimo animo tulit illum sui cōtemptum, praeteritum cum intellexisset sibi a uirgine exprobratum, quod praeter uultus uenustatem, & claritudinem parentum, nullis praclaris facinoribus, siue rerum gestarum gloria illustraretur, Hagbartum uero Sueticum quem sub Hachonis nomine summis laudibus extulerat in militariis exercitijs, & magnitudine rerum gestarum illustrissimum nominasset. Proinde Hildigisleus non ad arma more uirorum, sed ad insidias more mulierum acceptas iniurias uindicaturus se conuertit. Boluesium enim quendam natura & moribus pessimum, amicitias arumpere, & odia ferere solitum, magnis muneribus datis inducit, ut foedus quod Sigari filij cum Hagbarto & fratribus eius pepigerant, acriori odio permutarent. Nec segnitè artem, quam ab ineunte aetate ad multorum perniciem didicerat, executus est, hortando Regios iuuenes, ut Suecorum amicitiam nusquam utilem, sed ubique periculosam atque insidiosam deuerarent. Cuius malignae suggestionis tantum tributum erat, ut Sigari filij promissae fidei oblitī, ad arma uelocius quam honestius conuolarent, ipsosque Suecones ad publicum & naualem conflictum prouocatos trucidarent.

Cecidere in eo praelio fortissimi proceres Amundus & Heluinus: at Hagbartus nolens in aliena regione iniquis uiribus Martis aleam experiri, ab ea pugna prudentius declinauit. Sed denuo copias contrahens, & acerrimum bellum instaurans, gloriosam uictoriam de fratribus occisoribus reportauit. Deinde sumpta muliebri ueste, omniisque fortitudine deposita, ad Signem Sigari filiam se recepit, siue ut se de occisione fratrum eius excusaret, siue ut furtiuuo potiretur amore, parum in Sueticis historijs expressum inueni: quanquam Saxo Danicus multa eius temeraria facta commemorat, uidelicet quomodo filiam Regis uiolauerit, quomodo deprehensus in eo scelere fuerit, quomodo complures electos milites, antequam comprehendi poterat, trucidauerit, quomodo in concione ad pessimi Boluesij consilium damnatus fuerit, quomodo in furca strangulatus interierit, tandem quomodo Signe ob infinitum amorem, quo erga unicum sponsum suum ducebatur, se ipsam iugulauerit, atque igni pariter cum tota aula regia exurendam tradiderit. Hic iterum & merito exclamandum esset in illa humani generis portenta, quae exemplo illius perditissimi Boluesij ea consilia imprudentibus Principibus suggerit, unde regna, nationes, populi incredibili celeritate eueruntur, & tamen non desinunt ignaui proceres talium consilij se, & omnem suam, ac suorum salutem committere. Erat eodem tempore in aula Sigari Biluilius, qui omnia ad amicitiam & pacem a tenera aetate conuertere didicerat. Is summo perere conatus est persuadere ut Sigari filij foedus cum Hagbarto & fratribus eius initum nequaquam rumperent, sed conseruarent: cuius optima consilia quia contempta, uel neglecta fuerunt, secuta est in primis Regiorum liberorum clades & occisio, filiae uiolatio, & infamis exitus, ac tandem Regis Sigari mors: omnesque Daniae nobiles una cum omnibus Regij sanguinis reliquijs propter ea Boluesij consilia penitus extincti fuerunt.

Ex lib. 7. Quibus proximè antecedunt, quae habentur pag. 193. subsequuntur autem Eliolmi fata pag. 531. Et si propter Apotheosin Frothonis potuissent referri priora ad lib.

3. posteriora autem, de peritia Gothicae iuuentutis, in arte gladiatoria, ad cap. 16. lib. 15.

Ingo postquam Amundus, & filius eius Hacho paucis annis in Suetiae regno praefuissent, unanimi procerum ac populorum consensu in eiusdem regni solum collocatur. Hunc et si Ericus Upsalensis affirmet Vilmeri filium, & ad principatum utriusque regni, Gothorum uel

delicet & Sueonum, à principio, & eodem tempore peruenisse, attamen aliæ historiæ (quas probabiliores in hac parte existimo) testantur ipsum antea pluribus annis Sueonum regno præfuisse, & demum post graues controuersias, atrociq; bella, in quibus Siuardus Gothorum Rex oppressus interijt, in Gothico regno successisse. Præterea idem Ericus scribit hunc Ingonem postquam utriusq; regni monarchiam assecutus fuisset, celebratis apud Vpsaliam comitijs, in uiolabili decreto (consentientibus Principibus populisq; Sueonum) statuisse, ut caput, & sedes regni Suetie in metropoli Vpsala deinceps cerneretur, quemadmodum olim Humelum Regem præcepisse memorauimus. Iustum quippe uisum est Ingoni & proceribus, ut præcipua æstimatio de illo loco haberetur, in quo præcipua Deorum cultura tunc seruabatur. Fuisset etiam eodem tempore operæpretium inspectis celebrioribus regni Gothiæ locis, decretum ædidiisse, an apud Ostrogothos, uel Westrogthos Regia sedes collocanda fuisset, quamuis dudum Scarinus (ut ante diximus) Scaram ciuitatem ex suo nomine erectam, caput, & regiam omnium Gothorum haberi uoluisset. Sed hæc & similia ad Principum uoluntatem suborta aliqua necessaria causa permutari consueuerunt. Reliqua huius Ingonis tempora felicia pacataq; fuerunt, donec senio confectus, apud metropolim Vpsalam (quam cæteris regnorum suorum locis semper prætulerat) uitam & regnum morte commutaret.

Nearchus præmortui Ingonis primogenitus, post paterna fata in utroq; regno Gothiæ & Suetiæ successit, tantaq; iustitia, & æquitate, ac clementia subiectis populis imperauit, ut ob singulares & summas uirtutes suas, non solum optimis Principibus, sed ipsis Dijs similis haberetur. Siquidem regna ipsa à prudentissimo parente adeo bene instituta accepit, ut facile se optimum Regem ibi præstare posset, ubi publicus subditorum consensus ad pacem, & concordiam, omniaq; uirtutum studia summo conatu conspirabat. Proinde nec alijs in circuitu Principibus & populis bellum intulit, nec ab alijs illatum sustinuit. Quis enim (nisi admodum imprudens) auderet alicui Regi, siue Principi bellum inferre, quem nosset à fortissimis & fidelibus subditis contra omnem bellorum impetum fidelissimè muniri, & defendi? Itaque in huius optimi Regis historiam nihil molestius inseri potest, nisi quod breuissimus fuerit eius principatus, qui in multos & felices annos extendi meruisset.

Frotho deinde (quem alij rectius Froë nominant) Ingonis optimi Regis filius, post præmatura Nearchi fratris fata tam ob spectatissimam memoratorum Regum probitatem, quam ob maximam spem, quam omnes de eius præclara indole conceperant, utriusque regni monarchiam, nullo ex proceribus uel populo contradicente, assecutus est. Hic publicæ omnium expectationi & spei ita satisfecit, quod in nullo à patris, uel fratris uestigijs degenerasse notaretur: imò quemadmodum eius imperium aliquantò diuturnius erat, ita etiam facilius ab omnibus prædicabatur. Quippe eo regnante tam tuta ubique erat proborum innocentia, ut subiectis populis nihil nisi iustum, æquum, & pium eueniret: ipseq; optimus, & immortalis laude dignus Rex, potius uitam suam, quam iustitiam, siue innocentiam uiolari permisisset. Hæc cum de Ethnico Rege scribo, uehementi dolore perfundor, nos infelices homines, qui Christum per quem Reges regnant colimus, tam remotos esse à talium Regum præsidio, & tutela. Sed absit ut ob id animum deiciamus, qui in æternam felicitatem recipiendi sumus, quando illi humani generis tortores ad sempiterna tormenta detrudentur. Nunc ad Frothonem reuersi, uideamus quid ei simplicium Gentilium gratitudo pro tam eximijs beneficijs rependere studuerit: illud nimirum, quod putabat omnem humanum cogitatum transcendere. Quippe ut diuinas uirtutes in eo relucere credebat, ita ipsum in Deorum numerum referebat: & fortasse longè rationabilius, quam Romani suum louem Cretensem, omnium flagitiorum genere fordidum, quem iam in numerum infernalium demonum relatum non dubitamus.

Vrbanus post optimorum Regum Ingonis & filiorum eius fata, consentientibus incolis in regna successit. Hic quemadmodum ab ineunte ætate in arte militari, & præstantissimis moribus educatus fuerat, ita filios suos Nordianum & Ostenum in spem regni genitos, per nobilissimum & fortissimum Gunnonem satrapam erudiendos curauit: à quo inter cætera multa militaria exercitia, quæ ad firmandas acuendasq; uires attinebant, etiam uitandi inferendiq; ictus consuetudinem studioso exercitij genere contrahebant. Solitum quippe erat Gothorum iuuenes adeo perfectè artem gladiatoriam addiscere, ut aduersæ frontis supercilium inuitabili ictu ferirent: quo si quis recepto, uersilitate palpebræ timidius conuieret, mox aula eiectus stipendijs defungebatur. Tantum enim uirum animis eorum à natura & consuetudine sine exercitio militari insitum erat, ut etiam receptis in uultu ictibus, nec leues quidem superciliorum nutus æderent, atq; aduersus omne percussoris irritamentum in eodè habitu

bitu animum continerent, in nullo mollius se gerentes, q̄ pugiles Olympici, de quibus Cicerō, & fidelissimi auctores testantur, quod grauissimas plagas excipientes, & caestibus confusi, nihil omnino ingemuerint. Proinde affirmare ausim, quod Aquilonaribus militibus nunquam illud Ennianum iure potuerit impropere:

Vos etenim iuuenes animos geritis muliebres. Aut illud:

Salmacida spolia sine sanguine & sudore.

Sed tales semper inuenti sunt, ut eis nullus labor insolitus, nullus locus asper, aut arduus esset, non armatus hostis formidolosus, nō mors ipsa terrorem eis incutere ualuisse, ut quandoq; in duello morientes, soluto in risum ore, per summam doloris dissimulationem spiritum efflauerint, tamq; inuicto animo fuerint, ut bello intercepti saepe in libertatem resoluti potuissent, si quantulacuncq; preces pro uitae prorogatione porrigere uoluissent. Sed precariae uitae usum animi magnitudine contemnentes, uitam perinde atque paruulum aliquid beneficium respuerunt, mortis sententiam sua sponte complectentes: adeo salutem dedecore, uel dedecoris specie mercari uirtus ignorat. Ex quibus moribus satis animaduerti posse existimo, quomodo Gunno Regis liberos instituerit, quos tunc oportuit non solum natalium claritate, sed illustrissimorum gestorum magnitudine ceteros omnes superare. Reliqua huius regis Vrbari gesta ueterum negligentia conscripta, ad meam notitiam minimè peruenerunt.

Ostenus in defuncti parentis Vrbari regna perueniens, quamuis esset ad pacem concordiamq; inclinatissimus, utpote qui a puero didicisset, quantum horroris atq; incommodi bella afferre solcant, attamen ob grauissimas iniurias, quibus a Noruegianis lacessitus erat, animum ad bella & caedes conuertere cogebatur. Illi enim Nordianum fratrem eius, quem pridem in Regem assumpserant, structis insidijs necauerunt, surrogato in eius locum Reginaldo, qui tam aetate, quam aegritudine corporis laborabat. Quod cum Osteno compertum fuisset, statuit fratris occisionem ita uindicare, ut non solum necis auctores, sed tota Noruegia doleret, se insidiae uindictae acerbitate desolatam. Tunc subiens Gunno licentiam lacessendae Noruegiae, importunis precibus ab Osteno impetrauit. Qua impetrata, animum suum ad omnem crudelitatem pertinacissimè obfirmavit, praefatus se charissimi alumni Nordiani necem ita uindicaturum, ut nulla unquam posteritas obliuisci possit crudeliter occisi, & seueriter uindictae Regis euentum. Primumq; patriae prouinciam adortus: omnia eius loca ferro, flamma, caedibus, impacabili furore uastabat: tantaq; uehementia uictoriam prosequabatur, ut promiscuae caedis audus, nihil conditioni, aut sexui, uel aetati indulgendum putaret. Sed neq; miserationis, aut uerecundiae respectum egit, quominus foemineo ferrum sanguine cruentaret, matresq; cum liberis communi stragis saeuicia trucidaret. Sordebat ei omnis praeda, & a rapinis totum animi sui propositum auertebat, ad id solum intentus, quo publicas uias, & semitas cadaueribus obsitas, cruoreq; undiq; perfusas, calcaret, mallens funesti, quam auari uindictis nomen habere.

Tandem incolae proximum & indubitatum periculum publica deditione praeuenientes, a suo Rege Reginaldo deficiunt: qui nihilominus spem repellendi hostis assumens, audet se, suorumq; paucitatem in apertum belli discrimen immittere, animo quam corpore uegior: alienis namq; humeris fulta uestigia proferens, in praelium descendit. Quod quum imprudenter quam feliciter gessisset, a Gunnone oppressus occubuit. Gunno igitur uictoriam assequutus, didicit Regnaldum desperatis antea rebus, filiam Drotham in subterraneis latebris una cum Regijs thesauris, & supellectili, ac necessaria familia, & apro in longum tempus sumptu inclusisse. Quibus auditis, omnes ingenij sui neruos ad eam inuestigandam intendit. Quam tandem repertam in coniugem duxit: genuitq; ex ea filium Hildigerum nihil a paterna seueritate degenerantem, quemadmodum inferius suo loco subiiciemus. Hic Saxo Danicus multis uerbis exaggerat, quomodo Gunno iste deuictae gentis superbiam domiturus, canem Noruegianis in Regem praefecisset: quod si factum fuisset, profecto longè minus perniciosum morsum illi regno inflixisset, quam ille unus morsus erat, quo a Noruegia auulsae fuere insulae Orchardum. Sed haec uideant illi quorum interest, ego

ad Ostenum reuertar: quem longè clementiorem erga deuictam gentem

Noruegianam fuisse credo, quam Danorum historiae persua-

dere contendunt. Nec diu illi uictoriae superuiuens,

regnis & uita priuatur, apud Upsalam

metropolim in Regijs mo-

numentis collo-

catus.

Ex lib.

Ex lib. 7. Antecedentia habes pag. 531. proximè subsequētia pag. 403.

Suercherus Flíolmi filíus, postquam pater morte apud suos Vestrogothos assumptus est, ad Gothici regni administrationem peruenit. Quæ quoniam diuturna non fuit, intentionem, quam pro Reipublicæ restitutione optimè instituenda habebat, ad optatum effectum deducere nequiuit. Fuit enim à paternis moribus tantum remorus, quàm uirtutes à uitíis remotissimè distant. Erat siquidem pater sordidæ ebrietatis mancipium, filius autem uisa paterni uitíi ignominia, nihil præclarius sobrietate duxit: pater plus histriionibus & scurris, filius uerò proceribus & prudentibus magnoperè, & semper delectari consueuit: illi otia, huic negotia magis placuerunt: illum ignauia, hunc prudentia memorabilem effecit. Quippe ut ille nihil in moribus Regiæ maiestate dignum habebat, ita huic omnia (præterquam temporis diuturnitas) cumulatissimè affuerunt, quæ ad felicem beatumq; statum regnorum, & Principum opportuna creduntur. Sed durum & inuitabile fatum tam admírandæ indolis Principem in primis regni auspicijs oppressit. Cum enim Daniæ regnum in uarias atque discordes præfecturas distractum, Gothicis armis subiicere statuisset, iamq; ad id copias paratas, & proximè transmittendas haberet, ecce subito equi casu brachium dextrum subiectis saxís ita collisit, ut breui post tempore, cum casus ille ex sollicitudine suscepti belli maiora sumeret incrementa, uitam præmatura morte commutaret, dolentibus cunctis subditis, qui sibi à tam optimo Principe omnia prospera & felicia pollicebantur. Creditur apud ciuitatem Scarensem, non procul à collibus Kindiæ unà cum patre tumulatus.

Valander prædicti Suercheri filius, non modò in paternum principatum, uerumetiam in bella quæ contra Danos susceperat, surrogatus est. Exercitum enim, quem pater ante occasum suum parauerat, in Hallandiam, & Schoningiã, celerius quàm credi poterat, effudit. Tum Ostarus earum prouinciãrum præfectus, ob inopinatum hostis insultum, & copias suis uiribus superiores, pugnam deditione præuenit, promisso annuo tributo, & fideli in omnibus famularu, ea conditione adiecta, ut Valandri ope contra Danorum incursiones defenderetur: fuissetq; tunc Valander in reliquas Daniæ partes progressus, nisi Attilus Suetiæ Rex occasionem ex eius absentia nactus, Ostrogothos Suetiæ uicinos improuís pugna adortus fuisset: ob quam necesse fuit arma à Danorum ceruicibus excussa, in defensionem patri reuocare. Facto igitur cum Attilo congressu, saucius è bello excessit, concordiamq; cum eo pepigit, ut neuter alterius terminos, siue populos, ferro, uel flamma, aut alio quocunque genere hostilitatis infestaret. Facta ea pace, non diu distulit, antequam naualem exercitum in Rethonem atrocissimum piratam, quem Rutenorum Rex mari Venedico, siue Suetico infestando immiserat, compararet. Verum cum in eius belli procinctu multa sollicito atque anxio animo administraret, somnumq; admodum fessus captaret, subito fato extinguitur. Creditum à plerisque fuit, ipsum à dæmonio, cui se ob assequendam uictoriam deuouerat, suffocatum. Suntq; historiæ, quæ corpus eius apud Ostrogothos Regijs exequijs tumulatum fuisse affirmant.

Ex lib. 7. Præcedentia habentur pag. 404. coherentia pag. 648.

Quemadmodum paulò superius diximus, mortuo Osteno Gothorum & Sueonũ Rege, ortam fuisse inter utrosque populos controuersiam, qua necesse fuit hos & illos sibi Regem proprium assumere, ita nunc ad hunc Attilum (qui tunc a suis Suecis in Regem sublimatus erat) animum conuertentes, intelligimus ipsum fuisse uirum in bellicis rebus, & militari industria admodum instructum, multaq; bella in Danorum præfectos (qui tunc populare, siue uerius diuisum regimen in Daniã induxerant) prosperè gessisse. Proinde (ut parum antè meminimus) Valandrum Gothorum Regem iusto bello impugnasse uidebatur, quando ille transmissò in Daniã exercitu, alterius belli fructum in se transferre niteretur. Quippe iam cum Attilo in gratiam redierant, eiq; tributa pendentes, se satis securos existimabant. Quòd autem Ericus Vpſalensis dicit huic Attilo ascribi, quòd canem aliquem Danis in Regem præfecisset, non est integrum. Veteres enim Danorum historiæ illud facinus Attilo Horthebroti filio (de quo prius diximus) attribuunt: hic autem Attilus erat omni modestia præditus, bellaq; tum in Danos, tum in Rutenos, & alias procul positas nationes fortitudine militari, & non contumelijs extendebat: magisque ea honesta militiã profecit, quàm si militem numero & fortitudine longè præstantiorem, sed in omnem lasciuia proiectum,

profectum, eduxisset. Quippe si eius imperio Gothia una cum Suetia subiecta fuisset, ipsiusque consilijs tota utriusque regni monarchia moderata fuisset, nequaquam Moscovitarum Princeps suos piratas in sinum Gothanum tam liberè immisisset. Semper enim verisimum fuerat, Suecos & Gothos in unam militiam adunatos, terrorem suis hostibus incussisse, leparatos uero faciliè ab inimicis deuictos & afflictos. Hic tandem Attilus post plura & magnifica gesta apud Vpsaliam defunctus est, locumque in Regijs monumentis (prout uiuens optauerat) impetrauit.

*Ex lib. 8. Habes proximè antecedentia pag. 41. in uita Holstani:
sequentia uero pag. 12.*

Biorno igitur utriusque regni Gothiæ & Suetiæ Rex, quamuis subiecta regna strenuè à Snionis Danorum Regis armis & uiribus defenseret, attamen nulla uis tanta erat, qua poterat eius calliditatem superare. Cum enim Snio consideraret suam potentiam minorem esse, quam posset Biornoni bellum cum aliqua spe felicioris euentus inferre, & tamen omnino secum constituerat, Gothorum Regis filiam, quamuis iam Biornonis uxor esset, sibi in spem adipiscendi regni per matrimonium copulare. Quod quia nimis arduum erat, quandam sub specie inopis & mendici in aulam Biornonis transmittendum curabat: qui egregij dissimulantis officio fungens, omnem operam adhibebat, quomodo posset in Reginæ colloquium, sub specie mendicandæ opis, peruenire. Erant tunc, quemadmodum nunc, plures Dani in aula Reginæ seruietes: horum callido ingenio usus, haud difficulter uoti compos euasit. Siquidem eorum consilio se in arctum angulum, per quem Regina transire consueuerat, abdidit: quæ cum adueniret, ut sui miseretur exclamat. Deinde propius accedens, quasi petitam opem accepturus, submurmurat: Snio te amat. Regina quoque in arte dissimulandi nullo astuto uiro inferior, progreditur. Deinde actis negotijs, per uiam, qua egressa fuerat, reuertitur, mendico in eodem loco perseverante, quasi per importunitatem accepturus opem, quam prius Regina negasset: quæ tunc palam uerba consolatoria præmittens, occultè insinuât. Amantem me amo. Gaudius oprato responso mendicus, non quieuit donec simili astutia locum, & tempus inuestigasset. Tempus erat brumæ initium, & locus prope sinum maris in Boeckercær, quasi diceret fagorum congeriem. His ex simulatore mendico compertis, Snio iam in summam spem assequendi Gothici regni erectus, tempus designatum expectat: cuius commoditate fretus, Reginam (ut sperabat) sublati mariti opibus lauandæ specie digressam, nauigio in Daniæ partes deportandam curabat. Secuta deinde fuere atrocía inter Reges bella, quæ tales raptus semper comitari consueuerunt, multaque mortalium millia, in quibus nulla illius rei conscientia, aut consensus inerat, perierunt. Non enim semel, sed sæpenumero, & accipiti euentu, uariæque uictoria (ut dicit Saxo) dimicatum est inter hos Reges, cum alter iustas nuptias uiolatas uindicaret, coniugemque reposceret, alter iniustas tueretur. Durauit illud perniciosum bellum in plures annos, cum tanta utriusque partis perti nacia, et incommodo, ut sublati agricolis, ipsi quoque agri desolati iacerent. Proinde nonnullis apparet Saxonem rectè opinatum fuisse, quod Longobardi propter huius famis incommoda Scandianam patriam exilio commutassent: sed in his à recta temporum supputatione multum dissentire cõuincitur, prout superius in Gotharo diximus. Imò Albertus Crantzius circa hunc passum insurgens, queritur Saxonem Danicas historias nimis mutilatas tradidisse. Quod etiam nulla ratione negari potest. Quippe cum omnis scriptorum turba affirmet, triginta duos Reges Longobardis, ab eorum ex Scandiana insula exitu, usque ad ultimum ipsorum Regem Desiderium, supra quadringentos annos successiue præfuisse, ipse Saxo per tot secula tantummodo tres Reges, Biornonem, Haraldum, Gormonem, assignat: Sueticiæ uero historiæ interim uigintisex Reges enumerant. Crediderim ego eundem Danicum scriptorem ea ratione res Danicas per tot tempora dissimulasse, ne insignes patriæ suæ calamitates, quas tunc multis modis passa est, commemoraret. Siquidem ut ex Sueticis historiis colligimus, postquam (ut dictum est) Snio Danorum Rex, Biornonis Sueticiæ Regis coniugem per insidias raptam, secum in Daniam transtulisset, occasionemque cruentissimis bellis præstirisset, Dania ipsa eisdem bellis non solum uastata, sed ferè desolata, ad extremam ruinam deuenit: in qua nunc Scotis & Anglis, nunc Noruegianis & Suecis, siue Gothis, nunc Vandalis & Teutonibus, nunc Gallis & Frisonibus parens, uix regni nomen et titulum retinere ualebat. Cecidit in primis ea diuturna pugna ipse Snio Danus: & Biornus Sueticus post adeptam de Danis uictoriam, uxoremque recuperatam, parum superuiuens, in fara apud Vpsaliã concessit. Rualdus autem præmortui Biornonis filius, circa annos Christi quadringentos sexaginta quatuor, Sueonum, Gothorumque, & Danorum regnis præficitur. Hic etsi in omnes subiectos

subiectos populos esset moderatissimi animi, attamen tanta saeuitia in Danos ferebatur, ut nullam penitus gratiam apud ipsum inuenire possent. Siquidem tenacissima memoria suae matris raptum, quo in Daniam deducta fuerat, conseruans, omne ingenium suum eo conuertere studebat, quod omnibus posteris compertissimum fieret, tam temerariam illustrissimae Reginae abductionem, grauissimis poenis aliquando punitam, uindictamque fuisse. Erat in eius consilio Siggo quidam, generis nobilitate conspicuus, caeterum moribus adeo dissolutis, & peruersis, ut putaretur ab aliquo extremae uilitatis rustico procreatus. Ab hoc Raualdus persuasus, multa crudelius, quam modestius in Danos commisit. Nam illustrissimas nobilissimorum uirorum coniuges, maritis inspectantibus, & nihil contra niti audentibus, ad infelicitis stupri commercium passim a suis Suecis rapi permisit: saepeque eas in publica prostibula publicae omnium libidini seruituras relegabat. Similemque uim in uirgines per suos exerceri consensit. Haec enim quanto illustriore loco natae erant, tanto uilioribus cerdonibus, histrionibus, & similibus infimae facis hominibus matrimonio tradebantur. Itaque unus unius Sueticae Reginae raptus, omnium Danicarum mulierum raptu ita compensatus erat, ut uniuersi Daniae incolae duram poenitentiam usque ad filios filiorum sustinerent. Proinde Dani longe prudentius egissent, si a tam atroci iniuria nulla necessitate prouocati abstinuissent. Tunc enim alijs populis in uirtutum officijs pares, parem Regis benignitatem nacti, & in omnibus eorum uotis experti fuissent. Caeterum hic Raualdus morbo, an bello decesserit, uel ubi locorum sepultus fuerit, non potui apud autores, quos sequor, inuenire.

Suarmannus Raualdo in regnis Gothorum, & Sueonum, ac Danorum succedens, incertum reliquit, plusne crudelitatis per uniuersum Daniae regnum in uiros, quam eius successor Raualdus in foeminas exercuerit. Quippe cum uideret Danos Sueonum Gothorumque iugum nimis grauate sustinere, occultisque & insidiosis molitionibus ad amissae libertatis iura recuperanda continue anhelare, tanto furore accensus erat, ut per sua numina iurauerit, se Danicas insulas, occisis earum incolis, in solitudinem redacturum: fecissetque tam crudeli proposito satis, nisi quidam prudentiores consiliarij, Suetica modestia praediti, iuuenilem animum eius a tam atroci uindicta reuocassent, praefari ab omni homine, maxime autem a Regibus & Principibus, longe abesse debere non modo crudelitatem, sed omnem crudelitatis opinionem. Quibus consilijs persuasus, parum mitius quam decreuerat, delinquentes puniturus, magnum Danorum numerum proscripsit. Nec pauci erant, quos in Angliam, Galliam, Germaniam, caeterasque tum uicinas, tum remotas terras uendidisse dicitur. Caeteris autem, qui paruo numero in Dania residebant, tam seueriter dominabatur, ut longe humanius egisse uidebatur in eos, quos uilissimo pretio uendiderat, aut in longinquas nationes damnatos proscriperat. Qualis uero erga suos Gothos & Sueones fuerit, parum ex historijs compertum habeo. Proinde mihi persuadeo, quod apud eos satis moderatum, bonumque Principem se gesserit: alioquin in Sueticis historijs tyrannidis nota minime euasisset. Solent enim res crudeliter atrociterque gestae, tenaciore memoria retineri, & diligentius ad perpetuam posterorum considerationem destinari, cum interim optima bonorum Principum gesta citius dilabantur, uel tenuissima memoria ad futurorum notitiam transmittantur. Euenit huius Suarmanni obitus in terra Ostrogothorum, circa annum Christi quingentesimum nonum, postquam annis circiter uigintiocto regnasset.

Tordo igitur posthac in paternum principatum surrogatus, in nullo se clementiorem erga Danos exhibuit, quam isti duo memorati Reges, per quorum manus tam indyta regnorum sceptrata acquisiuit. Quocirca cum Daniae procures animaduernerent suam Daniam, armis & exercitibus Sueticis Gothicisque miserabiliter obtritam, situ & squallore marcidam, culturaeque inopem iacere, praeterea se, & uniuersos Daniae incolas, adeo insigni paucitate contemptibiles, ut nihil prorsus reliquum spei haberent, quo uel se, uel charissimas coniuges suas, siue liberos tueri possent, imo tam deiectas, & desperatas omnes suas fortunas, ut nihil ultra ad suam ipsorum calamitatem addi potuisset: proinde communi inter se consilio habito, firmiter decreuerunt, aut honesta morte occumbere, aut dudum amissam libertatem aliquando recuperare. Sed cum rursus attenderent Gothorum vires tantas esse, ut Danorum uiribus nequaquam superari possent, ceperunt se paulatim ex patria in Angliam, Galliam & Germaniam, caeterasque terras ad suos, qui pridem a se uero Rege proscripti fuerant, subducere. Deinde missis hinc inde nuntijs, consilia liberandae patriae inquirebant, seque mutuo confortare, exhortari, & urgere non cessabant, donec exercitum ingentem ex Anglia, Hollandia, & Gallia compararent: sibi quendam Heroldum, siue (ut uerius puto) Haraldum ex suis, Danico sanguine illustrissimum, gerendi belli ducem praefecerunt. Hic autem praecipuus inter eos procures erat, quos Rex Tordo concitatiore quam prudentiore animo in Britanniam pridem relegauerat, satis ita disponentibus, ut ille seruandus proscriberetur, a quo tandem

Dania

Dania pristinae libertati restitui speraretur. Itaque Heroldus primum ab illis Danis, qui in Britanniam confugerant, uel qui proscriptione damnati illuc inuiti peruenerant, deinde ab illis, qui per Galliam, & Germaniam dispersi fuerant, in Principem assumptus est. Iussusque de sua gente primam agere curam, non distulit praeualidam classem comparare: & citius quam Tordo opinabatur in Daniam adueniens, magnam eius regni partem occupauit. Occupasset etiam Tordonem, nisi se celerius ad Vestrogothos recepisset: apud quos paucis diebus manens, insuperabilem exercitum contraxit. Quo succinctus, confestim in Daniam rediit, totamque Danorum multitudinem, nondum in regno nouiter recuperato confirmatam, facili Marte superauit, & profligauit. Quo euenit, ut Heroldus collectis infelicis pugnae reliquijs, denuo in Angliam nauigaret.

Praerat eo tempore Britannis ille inuictissimus Rex Arthurus, de cuius amplissimo imperio, & mirificis triumphis, plura in historicis monumentis traduntur, quam facile credi possint. Hic igitur ab Heroldo contra Tordonem opem ferre rogatus, non grauata amici precibus annuit, praefatus se nihil libentius unquam egisse, quam illud bellum cum Rege potentissimo acturus esset, qui illa fortissima Gothorum & Sueonum gente, caeterisque ualidissimis populis stipatus esset. Educitur itaque ex Britannia, Gallia, Hollandia, maxima classis, in qua innumerabilis pugnantium multitudo ad Daniae liberationem aduehebatur: quae etiam maximis Scotorum copijs, quas eorum Rex Angnischelus ducebat, adaucta, a Tordone non minore potentia ad nauale bellum preparato, intra illud fretum, quod Cimbrus a Gothis separat, excepta est: statimque ad acerrimum praedium deuentum est: quod toto triduo adeo pertinacibus animis ob summam utriusque partis uirtutem agebatur, ut neutra earum saltem coniecturare posset, quorsum uictoria sese inclinaret. Tandem Germanica classis Gothos Sueonesque a tergo inuadens, Arthurum, cuius signa sequebatur, uictoriae compotem sine mora effecit, ipsosque ut potius se, suamque patriam conseruare, quam Danis imperare curaret, coegit. Itaque Arthurus tam gloriosam uictoriam assecutus, Daniam ipsam non Danis (ut sperabant) sed sibi, suisque Britannis, ac Scotis subiectam esse uolebat. Quo facto infelices Dani, cum se ab uno Sueonum Gothorumque iugo liberatos putarent, gemitum, imo multiplex, idemque longe atrocius sibi impositum experiebantur: sub quo diutius oppressi, non modo ab Anglis & Scotis, uerumetiam a Noruegianis, quibus Arthurus (teste historia Scotica) consanguineum suum Loth in Regem praefecerat: praeterea a Vandalis, & Teutonibus, a Gallis, & Frisijs, caeterisque populis Arthuro subiectis, plurimum diuehabantur, quamuis Anglorum iugum saepius excutere tentantes, Arthurum ad pertinacem indignationem prouocasse uidebantur. Quanto autem tempore Dania sub tam graui tyrannorum iugo laborauerit, historiae quas sequor, non explicant: si tamen coniecturare liceat, pluribus annis, aut seculis, tam infelicitate oppressa desolataque iacebat. Solent enim feliciora regna post tot bellorum tempestates tarde resurgere, quando tenuia (quale est ipsa Dania) nunquam, aut tardissime ad pristinas fortunas restitui possent, cum interim Suetia pluribus annis (modo domestica concordia adsit) potentissimos exercitus alere, & potentissimis hostibus absque aliqua sui laesione resistere queat. Sed nunc ad Tordonem redeamus: qui pace, uel inducijs inter se, & Arthurum positis, ad plures annos quiete feliciterque regnauit: quem alij apud Vestrogothos in ciuitate Scarensi, alij apud Suetios in Upsalia sepultum affirmant. Nec apud me illae historiae probabiles uidentur, quae asserunt Arthurum Suetiae Gothiaque imperasse, quamuis eas (ut nunc diximus) aliquando expugnare contendebat.

Rodolphus Tordoni satis absumpto, in regnis amplissimis succedens, adeo magni & praestantissimi animi erat, ut nullos aut certe paucissimos summarum uirtutum suarum imitatores habere possit. Enimvero postquam aliquot annis apud Gothos Suecosque cum admirabili prudentia & maxima morum honestate praefuisset, coepit quadam ingenti animi magnitudine animaduertere, quam uana caducaque sit omnis huius mundi pompa, & gloria, praesertim Regum & Principum: qui cum sint omnium hominum infelicissimi, nihilominus sese caeteris omnibus feliciores existimant. Quocirca ne ea uanitate usque ad ultima fata irretitus detineretur, contempto desertoque tam lato & magnifico imperio, se totum in pristinam libertatem uindicauit, sumptisque secum honestissimo comitatu, potius elegit in alienis terris peregrinari, quam in proprijs per continuas afflicti animi molestias imperare. Non enim contentus erat Germanicas & Vandalicas terras perlustrasse, nisi etiam peragrata Graecia, tandem ad Gothos in Italia regnantes perueniret, disceretque quantum in armis apud exterarum nationes ualuisset. Hic est enim, de quo Iordanes Gothus in sua Historia sic habet: Rodolphus non ante omnes, sed ante multos annos, cum in Scandia Rex esset, contempto proprio regno, ad Theoderici Regis Gothorum gremium conuolauit, & ut desiderabat inuenit. Caeterum redieritne post tot peregrinationes in patriam, an extra ipsam mortuus fuerit, omnino ignoro, quia autores, quos sequor, id ipsum ignorare uidentur.

Ex lib. partim 8. partim 9. Quorum præcedentia habes pag. 649. subsequētia autem pag.
249. quæ poterunt ad librum 8. de Statu regni, uel quintum propter Attile prælia
& immanem ipsius crudelitatem referri. Sub finem habes
Aquileiæ euerfionem & Venetiarum
originem.

Arthus iste optimi Algothi Regis filius, post infelicem Gostagi tyranni interitum, Gothorum Sueonumq; monarchiam dignissimè assecutus est. Hic est ille Arthus de Suetia, quem nonnulli inter nouem præstantissimos Principes collocare uolunt: quamuis nonnulli sint, qui eum locum Arthuro Britanno assignent, Principi quidem ob rerum gestarum magnitudinem incomparabili, cui tamē hic Arthus Sueticus in nullo celsisse uidetur. Præfuit ille multis populis & regnis: huius autem imperium fluuio Tanai ad Orientem, & Albia ad Occidentem, longissimo terrarum tractu cōtinebatur. Ille Christianus: hic Ethnicus fuit. Ille circa annos à nato Christo quadringētos septuaginta: hic autem anno sexcentesimo trigésimo imperabat. Ille imaginem diuæ uirginis Mariæ scuto suo impressam: hic tres coronas Suetici regni insignia habebat: ob quas Germaniæ procures hūc inter nouem præclaros (de quibus diximus) connumerandum putant. Erat hic Arthus in omni morum honestate adeo conspicuus, ut eius nomen apud Gothos excellentissimo & optimo cuiq; adapteretur, quemadmodum facinorosi à Romanis Neronēs dici consueuerunt. Nec uidetur nomen Arthi multum differre ab illo Scythico nomine Arthe, de quo Ioannes Annius supra Berosum multa adducit. Siquidem tota huius Suetici Arthi familia, admirabili morum decentia composita incedens, nihil usquam in suis factis turpe, aut indecorū admisit. Vestitus erat simplex, modestus, mundus, nitidus, nihil in se uanitatis habēs. In uerbis summa urbanitas, nullius mendaciū conscia, nec ullum turpiloquium, siue scurrilitatem admittens. Tantamq; in uictu frugalitatem habuisse dicitur, ut nulla unquam ebriosa potione sibi indulgisse putaretur. Et quātales essent Arthi familiares ac ministri, summa inuicem pace gaudebant, domiq; non secus ac agni conuersantes, foris autem, & contra hostes, leonum ferociam imitabantur. Erat tunc prouerbij uice acceptum, ut Germani procures satis laudasse uiderētur, quem Arthi Suetici familia dignum affirmarent. Sunt adhuc nostro æuo nonnullæ domus Arthi, quas illustres appellant, in oppidis Vandalicis secus mare Germanicū, utpote Gedani, & Sundis, in quas honestiores ciues sese laxandi animi causa, perinde ac aliquam summæ honestatis scholā frequenter recipere consueuerunt. Tali igitur familia Arthus illustris, inuictusq; effectus, plurima bella in Moschos, Liouones, Curetes, & alias uicinas gentes feliciter gessit, nomēq; suum cunctis per Europam nationibus, formidabile & gloriosum effecit. Fateor tamē plurimam partem gestorum eius, quæ olim obiter inspexi, à memoria mea excidisse. Silendum uero non est, ipsum absq; liberis decessisse, & post fata in Regijs monumentis apud Vpsaliam collocatum fuisse.

Haquinus deinde Gostagi tyranni filius, ad sceptrā peruenit, scelerato patre minus sceleratus. Cui filius Carolus succedens, parum superuixit, factus similis illi, de quo scriptū est: Ostendunt terris hunc tātum fata, nec ultra esse sinent. Huic succedit eiusdem nominis filius Carolus. Itemq; post ipsum Birgerus regnorum fastigia conscendit. Cuius filio Erico splendidus in fastis locus, ob eius præclara in patriam merita, assignatus est. Siquidem eius tempore Dania à diutina seruitute, qua uicinis regnis subiecta fuerat, respirans, Regem sibi præfecerat Biornonem: eiusq; ductu Erico Suetico Regi bellum inferre placuit. Sed nō erat tanta Danorum uis, ut confirmatam Sueonum Gothorumq; potentiam uel in minimo labefactare posset, præsertim hoc Erico regnante, qui subiectos populos non aliter ac indulgentissimus pater charissimos liberos foueret & amaret, rursusq; ab eis contra cuiuscunq; potentissimi hostis impetum inuictus redderetur. Quæ autem bellorum materia tunc inter Sueones & Dacos inciderit, historiæ quas sequor, miro silentio prætereunt, quæ etiam nec eius mortem, nec locum, in quo post ultima fata quiescit, assignare curauerunt.

Torillus, siue Totillus, parum idoneus posthac administrandis regnis præficitur. Is enim sordide auaritiæ mancipiū effectus, diuina & humana adeo perturbauit, ut ex delubris Deorum, qui apud Vpsalā magnifico diuitiarum apparatu colebātur, omnes thesauros usq; ad nudos parietes eriperet, omniumq; ciuiū fortunis perinde ac publicus prædo insidiaretur. Quo effectum est, ut Haraldo Danorum Regi congressus, à suis, quibus auarē & crudeliter imperauerat, desereretur, uitāq; ac imperio priuaretur. Cuius filius Biornus circa annos à nato Christo septingentos sexagintaquatuor, Rex à Gothis & Suecis constituitur: qui (ut accepi) diuturna pace gauisus, summa cum tranquillitate in fata concessit, uno filio Alarico relicto, qui post patris mortem ad rerum summam peruenit.

Alaricus

Alaricus igitur amplissimo regnorum imperio potitus, iuxta patris exemplū, paci tranquillitatiq; magnoperē cōsulebat. Omnes namq; per circuitum Reges & Principes, sibi prudenter concilians, benevolentia amicitiaq; eos superabat, quos armis (nisi maiorem honestatis rationem habuisset) facile superare potuisset. Inter ceteros autem vicinos Principes, Gormonem Daniæ Regem singulari benevolentia complexus, filiam suam unicam Sigritham illi in matrimonium dedit. Deinde unico filio Biorno regni successore suscitato, fatorum necessitati succumbere coactus, sepulchrum apud Vpsalam metropolim in Regū monumentis assecutus est: de cuius filio Biorno infra lib. 17. plura dicemus. Interim exordium ab illis Gothis in alienis terris militantibus, quos in fine sexti libri reliquimus, assumemus.

Magna fortassis ordinis & temporis ratio, hic exigere uidetur, ut in rebus Gothicis commemorandis primum locum habeant Vestrogothi, qui primum in Italiā & Hispaniam ingressi fuerunt, deinde Ostrogothi, qui postea urbem Romam, & totā Italiā ab Odouacris tyrannide liberauerunt. Attramen uisum est mihi commodius fore, quod prius Ostrogothorum gesta, usq; ad ultimum eorum Regem Teiam, quemadmodum ante conclusionem sexti libri incepimus, absoluiam: deinde Vestrogothorū historias, à principio usq; ad ultimum eorum Regem Rodericū, qui in Hispania regnavit, in locis idoneis expediam, ut facilius qui fuerint Vestrogothi, uel Ostrogothi, cognoscatur. Est tamen in primis considerandū, Ostrogothos Hunnorum genti confederatos fuisse, antequam eius Rex Attila diuinæ iracundiæ flagellum, per Europam arma circumferret. Proinde constitui prius nonnihil de Attilanis gestis adducere, ut aptior deinceps illorum Regum memoria, per quos ipse ad sempiternam memoriam peruenit, habeatur. Quis autem fuerit Attila, maximè docet Priscus historicus. Is enim à Theodosio iuniore (cuius erat epistolarum magister) ad Bledam & Attilam Hunnorum Reges, orator in Scythiam missus, Imperatori scripsit, ingentia se flumina, id est, Tisiam, Tibisiamq; & Dricā transiisse, atq; ad loca peruenisse, ubi Indigoia, siue (ut alijs placet) Vidicula Gothorū fortissimus, Sarmatūm dolo aliquantō antea occubisset: nec procul inde uicū fuisse, ubi Attilæ regia habebatur. Erat hic uicū à forma & magnitudine urbis nihil diuersus, in quo lignea mœnia, ex tabulis nitentibus fabricata uidit: quarum tabularum compago ita solida uidebatur, ut uix ab intento posset iunctura tabularum comprehendī. Erant triclinia ambitu prolixiore distincta, porticusq; in omni decore dispositæ, area uero cortis ingenti ambitu cingebatur, ut amplitudo ipsa Regiam aulam ostentaret. Fuit Attila breui statura, pateti pectore, capite gradiore, minutis oculis, rarus barba, canis aspersus, simo naso, tetroq; colore, incessu superbus, oculorū aciem huc illuc toruē circumferens, extabatq; in ipso motu corporis animi elatio, bellicæ rei cupidus, sed manu temperans, consilio utilis, supplicantiū exorabilis, propitiū in fide semel receptis: & Attila quidem talis fuit.

Huius itaq; Attilæ, & Bledæ fratris ductu, Hunni Thraciam, Mysiam, Illyricūq; fœdē populates, Byzantio imminēbant: uicti tamen uno prælio à Theodosij ducibus, aliquandū quievere. Ceterum Attila (neq; enim minus unquam quiescebat, quā quū uictus esset) exercitum summa ope reparat, ualidisq; auctus copijs, Valentiniāni opes decreto inuadit. Fuit hic motus priore illo multo terribilior, sed Romanis rebus minus calamitosus. Nam bellum à Bledæ fratris nece, quem Budæ incautum peremit, auspiciatus, multorū procerum animos ad diuersa cogitanda cōmouit. Erat enim Bleda mitioris ingenij, qui & periculosas prohiberet expeditiones, & Reges Gothorum, & Gepidarum, qui copias cōiunxerant, & in quorum fide staret tota uictoriæ spes, socios tanquam fratres, nō subditos ab illo haberi, tractariq; contenderet. Ipso autem Bleda interfecto, Attila ipsos sibi potius subditos, quā socios habere cepit. Duxitq; eos postea tāquam sui exercitus duces, quocūq; effrenis libido illum, audaciaq; traxerunt. Totum igitur animi sui studium eō cōuertit, quō posset primas mundi gentes, Romanos & Vestrogothos, sibi subiugare: conatusq; est apud utranq; gentem odia, dissensiones, omniaq; inimicitiarum fomenta immittere. Primum quidem legatos ad Valentinianum Imperatorem mittens, asseruit se neq; eius amicitiam, neq; Romanā Rempub. in aliquo uiolare uelle, sed contra Theodericum Vestrogothorum Regem sibi esse certamen, unde eum, & urbem Romam libenter excipi optaret. Ceteram epistolæ partem usitatis salutationum blandimentis oppleuerat, ut ipsum, cui scripta erat, mendacijs circumuentum, in ruinam præcipitaret.

Eodem ingenio circa Theodericum Vestrogothum usus, hortatur ut à Romanorum societate discedat, recolatq; quanta prælia, & cum quanta feritate ab eis sustinuerat. Sic homo astutus, antequam bella gereret, arte pugnabat, annixus utrosq; tandem quietos reddere, quoad in eorum intima penetraret, ac illis cōeundi præiperet facultatem. Præterea Aecium præcipuum Romanæ militiæ ducem sibi amicissimū tentauit, cum quo alias fœdera de transitu in Italiā inierat, ipsiq; multa pollicebatur, si Vestrogothos per suā, & Romanorum à

bello cessationē punire liceret. Tunc prudens Imperator Valentinianus, attendens quod tenderet callidissimi hostis intentio, legatos ad Vestrogothos, eorumque Regem Theodericum confestim dirigere curauit: Prudentiæ, inquit, uestræ est, fortissimæ gentium, aduersus orbis conspirare tyrannum; qui optat mundi generale habere seruitium: qui causas prælii non requirit, sed quicquid commiserit, hoc putat esse legitimū: qui ius fasque contemnens, hostem se exhibet naturæ. Cunctorum proinde publicum hic meretur odiū, qui omnibus sese ostendit inimicum. Recordamini (quod certe non potestis obliuisci) quicquid Hunnus agit, insidijs agit. Vnde & nobis tacentibus, potestis ne ferre hanc Hunnorum superbiam? Vos igitur armorum potentes, fauete proprijs doloribus, & communes iungite manus, auxiliamini etiam Reipublicæ, cuius membrum tenetis. Quam sit autem nobis expetenda, amplexandaque societas, nemo prudens ignorat. His & similibus legati Valentiniani Regem permouere Theodericum. Quibus ille respondit: Habetis Romani desiderium uestrum: fecistis etiam nobis Attilam inimicum & hostem: prosequemur ubicunque occurrerit: & quamuis infletur de diuersis barbararum gentium uictorijs, sciunt tamen Gothi confligere cum superbis.

His dictis Vestrogothus innumerabilem multitudinem contra uenturum hostem eduxit. Aecius quoque foederibus cum eo ictis, quantacunque potuit auxilia ex subiectis imperio prouincijs, Italiaque contraxit, misitque ad omnes Romanorum quondam prouincias oratores: quorum suasionibus adducti Burgundiones, Meroueus Francorum Rex, Saxonesque, et complures alij populi in eodem foedere contra Attilam consentiunt, magis Attilæ odio, quam Romanorum studio adducti. Erat Hunni superbia & seueritas omnibus terris nota: quæ res fecit, ut neque Theodericus Vestrogothus magnis pollicitationibus (ut dixi) ad societatem belli inuitatus, flecti ad eum potuerit, nec Aecius promissa, quæ ab Hunno reperebantur, præstiterit. Rumorem enim erat, Aecij impulsu res Romani imperij Hunnum (ut iam dixi) inuadere statuisse. Igitur Attila considerans sibi introitum ad Italiæ imperium per Romanorum & Vestrogothorum concordiam impediri, ad Galliam potentissimo exercitu succinctus transire decreuit. Habuit namque secum tres Ostrogothorum Reges, Valemirum, Theodemirum & Vindemirum: qui nequaquam sponte, sed quia confederatione cum Hunnis cogebantur, arma in Romanos, & consanguineos Vestrogothos conuertebant. Aderat & Gepidarum Rex Ardaricus. Præterea Marchomanni, Quadi, Heruli, Turingi, copias eius usque ad quingenta millia armatorum auxerunt. Germaniam itaque cum strage & ruina peruagatus, in Galliam Hunnus irrupit, Remensesque primo adortus, miserabili clade affecit. Perijt ea clade Nicasijs urbis Antistes, uir sanctitate illustris: caput ceruice defectum diuina eloquia protulisse dicitur. Deinde Hunnus Aurelianam ciuitatem fortissima obsidione cingit. Sed cum eius populus ad piam exhortationem sui sancti Episcopi Aniani poenitentiam ageret, magno & singulari miraculo liberatur.

In Cathalaunicis est inde campis acerrimè pugnatū, haud procul a Tholosa. Sunt autem campi Cathalaunici, qui & Mauricij nominantur, centum leucas (ut Galli uocant) in longum tenentes, & septuaginta in latum. Leuca autem Gallica mille quingentorum passuum quantitate metitur. Fit ergo area innumerabilium populorum pars illa terrarum. Nulla hominum memoria maiores in Europa exercitus, infestioribusque animis acie dimicarunt, nisi forte in campis Brauellinis in Gothia: quam quidem pugnam superius in historia Ringonis, eodem tempore factam fuisse commemorauimus. Fuit itaque hoc Hunnicum prælium ab initio cruentum: tantaque uis hominum confecta, ut humani sanguinis riuus fluxisse dicantur. Quæ fama eo facilius fidem inuenit, quod tanta sit utrinque eo die cedes ædita, quanta uix ullo alio prælio: eratque adhuc Mars anceps, quum uox quædam sine certo autore emissa, diremit certamen. Qualis autem illa uox fuerit, autores quos sequimur, non ponunt. Ad 180. millia hominum acie occubuisse dicuntur, exceptis 90. millibus Gepidarum, & Francorum: qui (ut asserit Iordanes) ante congregationem publicam, nocte sibi occurrentes mutuis cōcidere uulneribus, Francis pro Romanorum, Gepidis pro Hunnorum parte pugnantibus. Et ita totus numerus desideratorum esset 270. millium: quem etiam numerum auxit fortissimus Theodericus Rex Vestrogothorum, Torismundi Regis immediate succedentis pater. Fuitque ea pugna Hunnis multo funestior, adeo ut Attila de morte sibi consciscenda post pugnam cogitaret, nisi Vestrogothi ad imprudens, aut callidum Aecij cōsiliū in Hispanias reditum maturassent. Quo comperito, Hunnus afflictarum uirium sibi conscius, trajecto confestim Rheno, exercitum male affectum in Pannoniam reduxit. Exercet tamen in eo itinere multa crudelis tyranni facinora. Tungarensē ciuitatem primò obsedit, deinde captam diruit.

Post hoc uentum est ad Trecas, quarum Episcopus erat S. Lupus. Qui Attilæ occurrens ait: Tu quis es, qui uastas terras nostras, & populum Christianum affligis? Ego (inquit ille) sum Attila, diuinæ iræ flagellum. Ad quam uocem sanctus Episcopus iussit portas ciuitatis aperiri,

aperiri, dicens: Bene uenerit flagellum Dei. Miro autem modo Attila, totusq; exercitus eius cæcitæ percussus, transiit per mediam ciuitatem, ab una porta ad aliam, neminem lædendo. Eodemq; transitu crediderim (inquit Crantzius) occurrisse agmen sanctarum undecim millium uirginum ab urbe Roma, Vrsula duce: quod apud Agrippinam Coloniam martyrio consecrauit. Sed ratio temporum aperte contradicit. Nam sanctæ uirgin es passæ sunt anno Christi CC XXVII. tempore Antheri Papæ, & Maximini Gothi Imperatoris. Attila uero incidit in annum Christi CCCLV. Itaq; Hunnus in sua reuersus, magis ob acceptam cladem irritatus, quam à re bellica deterritus apparuit: eratq; in bello reparando uehementer occupatus: atq; id unum præter cætera meditabatur, qua uis, qua uel arte Tholosanæ pugnae ignominiam aboleret, rependeretq; Romano homini cumulatam cladem. Duo tunc superstites erant, Torismundus Vestrogorthorū Rex, & Aecius Romanus patricius, quorum uirtus in prælio Cathalaunico præcipua fuit. Hi Attila in mora anxii habebant, quominus continuo bellum inferret Italiæ. Cæterū fortuna Romani imperij, quæ in perniciem omnia trahebat, eam impendentium malorū breui sustulit morā. Aecius enim apud Romanos ob suspiciones affectatæ tyrannidis, & Torismundus apud Vestrogorthos, uno fere & eodem tempore trucidantur. Attila igitur accepto tam læto de duorum maximorum inimicorum suorum morte nuntio, Italicam expeditionem maturauit, ratus nihil superesse amplius, quod suis conatibus obstaret. Regesq; & primores gentium, qui ad id tempus cum Hunnis confederati fuerant, secum in militiam assumens, primum Illyrici sinus oram circumuectus est, & Tragurum, Sibiricum, Belgradum, Iaderam, Sugnam, Polam, Parentum, Hermoniam: quæ oppida tunc, quum in Martiani Imperatoris Constantinopolitani cura essent, nullo firmata præsidio diripuit, atq; incendit.

Ad Arsiam uero fluuium, & Tergestinum sinum, Italiæ limites, nonnihil reperit copiarum, quas præfectus Liburniæ & Aquileiæ, Valentiniani Dux, ut commissam sibi prouinciam tutaretur, adduxerat. Sed illico repulsus miles Romanus intra Aquileiam se recepit: cuius fuga terrori addita, quem nomen Attilæ pridem dederat, effecit, ut ciues Aquileiani mulieres, liberosq; quorum ætas armorum impatiens esset, ad Gradensem insulam mitterent, thesauros illuc, & sacram suppellectilem transportantes: principiumq; erigendæ inclytæ urbis Venetæ eo tempore posuerunt. Obsedit itaq; Aquileiam quam diu, & acerrime, atq; per tinaciter. Nec minoribus animis à Romanis defensabatur, Tandem post triennalem & durissimam obsidionem, urbs illa in manus Hunnorum deuenit: quam Attila ingressus, ad usq; solum euertit. Inde mouens Paduam, Vicentiam, Veroniam, Mediolanum, Ticinum (quæ Papiæ dicitur) per spontaneam ciuium deditionem cepit, & tamen abiecto humanitatis respectu, diripuit, & euertit, aut lacerauit. Tum S. Leo Romanus Pontifex commiratione Christiani populi ductus, ad Attilam Mincij constitutum, se contulit, eumq; ab Italiæ uastatione per summam facundiam, quam à Deo acceperat, confestim auertit, mirantibus cunctis, quod mox ad eius exhortationem in propriam regionem remearet. Sunt qui scribunt, Honoriam Valentiniani Imperatoris sororem, ipsum per eunuchū ad Urbem (ut eius uxor fieret) clam reuocasse, ut ita (procurante malo dæmone) loca Sanctorum, quæ precibus summi Pontificis seruata fuerant, petulcæ mulieris malignitate corruissent. Reuersus tandem in suam regionem Attila, uirginem speciosam, post multas quas adhuc habebat uxores, in conjugem duxit: in cuius amplexu, prima nocte miseram animam exhalauit. Reliqua illius sæuissimi Attilæ facinora referant alij, ego ista ante Ostrogorthorum historiam obiter, & non ex proposito commemorasse uolebam.

Ex lib. 16. *Præcedentia habentur lib. 16. cap. 41. pag.*

638. *sequentia autem lib. 16. cap. 31.*

pagina 625.

Vitericus post præmatura Luibæ fata ad Gothorum regnum celerius, quam honestius peruenit. Hic enim cum nimis ambitiosè Regiam dignitatem in se transferri optaret, ducem eorum se constituit, qui innocentis Regis Luibæ sanguinem per nefarias insidias effuderunt. Proinde regnum eius paricidio partum, magna ubique infelicitate laborabat. Sæpe in bellum contra Romanos descendit, & toties uictus fugatusq; damna quam plurima, amissa in genti militum multitudine, sustinuit. Erat nihilominus ante suscepta Regiæ maiestatis insignia in re militari admodum strenuus, & fortunatus. Sed postquam est sanguinarius effectus, omnia eius studia in deterius sunt prolapsa, adeo ut regnum, quod homicidio acquisuerat, occisus à suis citius quam credidit deserere cogeretur, relicto ad posteros documento, ut quod alteri quis fecerit, ab alijs iuste patiatur.

BB 3 Gundema

Gundemarus, siue (ut nunc Gothi loquuntur) Gunnarus, Vestrogothorum regnum post occasum Viterici ingressus, duos hostes in sui regni auspicijs non contemnendos expertus est, Romanos uidelicet, & Vascones, contra quos copias non paruas educendas curauit: primumq; in Vascones mouit, quorum magnam multitudinem acerrimo bello cōgredientem cecidit, & profligauit. Nec infelicius contra Romanos, & ceteros sui regni hostes pugnans, spem magnam subiectis populis de se præstitit, quod esset futurus Rex ad utrumq; tempus, & belli, & pacis, plurimum opportunus. Sed non siuerunt fata ipsius regnum tam diuturnum fore, quam felix ab omnibus sperabatur. Quippe duobus annis in transitorio regno completis, uiam uniuersæ carnis ingressus, Toleti in Regijs monumentis sepelitur.

Ex lib. 16. His antecedentia habentur lib. 16. cap. 30. pag. Operis præsentis 624. Oratio autem Nicolai quæ in Ioanne cohærebat lib. 8. cap. 1. pag. 240. Præstitisset etiam Vitisa tyrannidis & mali Principis exemplum, de quibus lib. 16. cap. 44. Operis præsentis.

Vitisa deinde maligno patri Egita in paterno regno, & flagitiorum enormitate successit. Erat hic plusquam credibile uidetur facinorosus, nequaquam optimis Gothorū Regibus, sed illis Romanis Cato Caligula, & Domitiano, imò ipsi Neroni comparandus. Quippe ut Nero (teste Suetonio) moderatissimus, & optimus adolescens uidebatur, ira hic Vitisa adolescens existens, patris tyrannidē blandis precibus mitigauit: sed ætate prouectior omnium tyrannorum rabiem sua seueritate superauit: adeoq; in sua adolescētia ab omni avaritia alienus erat, ut codicillos & chirographos, quos improbus pater ad occupandū diuitum fortunas continxerat: flammis aboleret. At postquam Rex effectus est, nihil usquam ab eo tutū securumq; fuit, sed omnes subditorum facultates & diuitias suas esse dicebat: occupauitq; ex eis quantum suę insatiabili libidini placuisset. Præterea in adolescētia magno Christianæ religionis zelo duci uidebatur, quando sanctis Episcopis in conuocandis sacrosanctis Concilijs se pium, ac sollicitum cooperatorem ostendit: at uirilem ætatem ingressus, Episcopos, sacerdotes, & quoscunq; Christi Dei nostri ministros persequitur, sanctorum patrum constitutiones, & omnem Ecclesiæ auctoritatem, quæ eius enormibus facinoribus aduersabatur, sustulit & explosit. Adolescētia in eo erat casta, sobria, modesta, benigna, patiens: at in uirili ætate se totum in omnia uitiorum genera, præsertim in fœdissimum mulierum amplexum immergit, licentiamq; omnibus tam clericis, quam laicis præstitit, ut eius exemplo tot mulieres ducerent, quot uellēt. Quo factum est, ut omnis castitas, atq; honestas proscripta, et in prostibula relegata uideretur. Tamq; effœminati facti sunt Gothi ex illis corruptissimis moribus, ut pristinam fortitudinem penitus exuisse putarentur, facti enormium uitiorum seruitores, qui prius regnis & nationibus imperabant. Interea Vitisa considerans hos mores plerisq; cordatis subditis displicere, ne occasione rebellandi assumerent, iussit ciuitatum mœnia demoliri, gladios in uomeres conflare, scuta, & quicquid armorum erat comburi, pacem securitatemq; quæ nusquam impijs esse potest: omnibus ea iussione promittens, quibus ob illa horrēda peccata tam in præsentī, quam in futura uita ab irato Deo supplicia horrenda parabantur. Imò, ut uerissime in Hispanorum historijs scribitur, propter ea nefanda scelera, quæ sub isto Vitisa fiebant, Deus iratus Gothorum regnum, & omnes Hispaniarum terras, occisa inæstimabili hominum multitudine desolari permisit. Præterea sanguinarius Vitisa Theofredum regni hæredem, quem Egita Cordubam in exilium miserat, cepit, & oculis effosis squalido ignominiosq; carceri mancipauit. Quo facto, Rodericus & Acoſta, Theofredi filij, dum eos Vitisa persequitur, fuga elapsi ad Romanos confugerunt: quorum auxilio copias contractas, contra Vitisam mouēt, ipsumq; superatum, et captum oculis priuant, regnoq; destitutum in carcerem, quo patrem eorum afflixerat, Cordubæ detrudunt in quo (ut meritis erat) infamem uitam infamī morte conclusit.

Acoſta Theofredi filius, post expugnatum deuictumq; Vitisam tyrannum, à Gothorum proceribus in auitum regnum dignissimè surrogatur: ex cuius gestis pauca ad posteros missa inuenimus, quia regni eius tempora triennio completa fuerunt. Est tamen uerisimile, ipsum optimam spem de se toti Republicæ præstitisse. Nec est silētio implicandum, quod intolerabilem patris sui ignominiam, mortemq; nimis indignam, auxilio Romanorum adiutus, tam potenter, quam prudenter uindicauerit, seq; & totam patriam in pristinam libertatem restituerit, occiso tyranno, sub quo nihil liberum erat, præter id quod flagitium erat, & turpido.

Rodericus Theofredi filius, post Acoſtæ mortem tres annos regnauit: cuius perniciosi libido

libido finem attulit Gothorum non tam nomini, quam pacifico imperio à Saracenorum gente everso. Nam cum filiam cuiusdam Iuliani præfecti, qui Tingitanam provinciam administrabat, uitalset, dolor domesticus patrem ad ultionem sollicitavit. Quocirca Iulianus loci commoditate fretus, missis clam nuntiis, Saracenos ex Africa, quam nuper post subactam Aegyptum occupauerant, in Hispanias inuitavit: qui anno salutis DCCXIII. Musa & Tarifa ducibus, à Miramomelino eorum tunc Rege missis, atq; per angustias Herculei freti ingressis, biennij spatio omnem ferè Hispaniam occupant, præter Astures, & Cantabros: quilibet olim nouissimè in ditionem Romanorum concesserunt, ita labente Romano imperio se solitum natura loci, tum uiribus & armis protegentes, fidem Christi tutati sunt, ut neque primum Gothis, neq; deinde Saracenis usq; cesserint. Hæc est terra quæ nunc Gallicia dicitur, in qua habitat genus hominum inuisitissimum. In eo Saracenis bello cecidisse dicuntur ad DCC. hominum millia utrinq; absumpta. Rex ipse Rodericus, qui filium Sancium cum parte copiarum obuium præmiserat, atq; is occubuerat, ad Xeritium oppidum occurrens, cum reliquo extinctus est exercitu. Saraceni tanto potiti imperio, cum late ferro flammæq; omnia uastassent, regna inter se plura constituere. Primum Cordubæ, quod Abenali-beti regnum uocauerunt; alterum apud Hispalim; tertium apud Carthaginem nouam, usq; ad quorundam Principum tempora, quos uocant Almorades: eaq; in potestate, usque ad Ferdinandum tertium Regem perseuerauerunt. Hic demum anno salutis M. CCXVI. To-leto, Corduba, multisq; alijs recuperatis locis, Saracenos regnis ex magna parte defectos, compulsi Bethycam, quam hodie appellant Granatam, & Malacam (quæ prius sub Cordubæ regno fuerant) sese recipere, ac usque ad nostram ferè ætatem retinere: unde tandem Dei benignitate, ac nouissimi Ferdinandi Regis uirtute expulsi fuerunt anno Domini M. CD. XCII. Sed his omisis ad Gothos redeamus: quibus post uastatas à Saracenis Hispanias, tenuis quedam portio (quam Ducatum Aquitanie dixerunt) remanebat: finitumq; est eo tempore regnum, quod annis plusquam trecentis in Hispanijs Gothi tenuere, quos Vefgothos hoc est, Occidentales dixerunt: non ob eam causam, quod in Occidua mundi parte in Hispania regnauerint, sed quia hoc nomē ad Danubium renouatum, ex primæua sua patria Scandiana secum extulere, ubi hodie quoque (ut superius diximus) discrimen est Orientalium, & Occidentalium Gothorum. Ex prima aut illorum de Scandia egressione ad hæc usque tempora Leonis tertij Imperatoris, paulo plus uel minus (teste Alberto Crantzio) quam duo millia annorum & centum quinquaginta computantur, quibus primum ad Vimerugiam, Cimeriam, Bosporum: deinde ad mare Ponticum: postea in Thracia, atq; Mœsia: inde ad ripam Danubij: iterum in Thracijs: postea per Italiam, & Hispanias res maximas (constitutis maximis regnis) peregerunt: quemadmodum etiam persuaderi queat per eam orationem, quam olim doctissimus Nicolaus Archiepiscopus Vpsalensis in sacrosancta synodo Basiliensi circa annos Domini M. CD. XL. proponere curauit.

Ex lib. historie Ioan. Mag. 17. in his sequentibus continentur multa memorabilia. Primo in Carolo Magno Imperatore potentissimo, & Biorno inclito Gothorum & Sueonum Rege 100. interno, Pij & boni Principis exemplum, de quibus parim lib. 8. partim 16. Operis presentis. In Gotrico & Resone astutia, perfidia & proditoris, de quibus pag. 319. Vltimo magnanimitatis & præter sexus naturam fortitudinis mulierum Septentrionalium, de quibus supra lib. 5. cap. 27. 28. 29. 30. pag. 194. item 195. Alias orationem Nicolai Raualli, quæ in Ioanne proxime antecedit, habes lib. 8. cap. 1.

pag. 240. Quæ autem subsequuntur lib. 5.

cap. 17. pag. 165.

Biornus Biornonis ex filio Alarico nepos, qui nomen paterni aui referens, regnum quoque autum Gothorum, Sueonumq; consensu assecutus est, eo felici tempore, & anno Christi DCCC. quo Romanum imperium meruit summa illius Caroli Magni prudentia restitui, & gubernari: cui gratissimum erat. Siquidem ipse Carolus omnes sui ingenij, atq; imperij uires ad augendam Christianam fidem conuertens, non solum armis, sed amicitia, societate, foederibus, muneribus, quoscunq; poterat Reges, & Principes, etiam transmarinos, & Ethnicos, ad suæ pietatis uota inducere nitebatur, ut ad agnitionem ueræ fidei peruenirent, aut saltem mitiores essent in eos, qui Christum confiterentur. Imò teste Francorum historia magnam pecuniæ summam quotannis Christianis transmarinis pauperibus, qui per duos

tyrannos opprimebantur, mittere consuevit. Tali prudentia, imò tali pietate Biornum Gothorum Sueonumq; Regem, missis legatis in suam societatem induxit, ut ex ea gente auxiliares copias in Gotricum Danorum Regem opportuno tempore excitaret. Erat enim Gotricus acerrimus Christianæ fidei persecutor, & ob id rotas vires suas Carolo eandem fidem Saxonibus sollicitè inferenti semper opponebat, adeo ut Carolus uiuente Gotrico continuam rebellionem in gente Saxonica experiretur: quamuis Abbas Vspergenensis asserat, pacem inter hunc & illum factam anno salutis DCCCXI. Saxo tamen oppositum sentire uideretur, cum affirmat, Carolum audita morte Gotrici effuso gaudio exultauisse, confessumq; fuisse nihil eo casu unquam suæ fortunæ iucundius obuenisse. Quod utiq; uerissimum erat non solum quia Gotricus potentissimus, sed quia etiam astutissimus erat. Insigni quippe astutia iam pridem usus, Resonem quendam (qui iuxta nominis sui interpretationem astuta uulpecula erat) in Sueoniam sub transfugæ titulo immisit, ut seminatis inter Sueonũ & Gothorum proceres odijs, uiam aperiret, qua in mutuam perniciem, & ciuilia bella prouocati seipsos perderent, & patriam desolarēt. Hoc igitur proposito Reso in aulam Regis Biorni assumptus, atq; indulgentius habitus, primo aperte querulatus est, se multis iniurijs à Gotrico Dano affectum esse: deinde Regiorum secretorum in Suetia particeps effectus, quicquid Regia simplicitas & fiducia illius fidei occultandum commisit, mox ad nobilium notitiam (corrupta Regis intentione) ita deduxit, ut breui Regem proceribus, & rursus proceres Regi insensissimos reddidisset, nisi quidam inter eos inuenti fuissent illa uulpecula prudentiores, qui deprehensis eius dolis effecerunt ut publico iudicio conuictus suspensus ad collum eius lapidibus, pelago obrueretur: quasi talis poena iustior esset, qua ponderosum proditoris crimen annexa corpori mole puniretur. Fateor tamen Saxonem aliter de huius Resonis nece scripsisse, utpote quod Sueones ipsum aperta ui necare ueriti, ex insidijs adorti occidissent. Sed quæ fuisset necessitas, ut illum occulte perderent, qui in omnes publice deprehensus est deliquisset? At de illa ingenti auri summa, quam Saxo in expiationem uulpeculæ necis à Sueonibus expositam fuisse affirmat, ita sentio, ut potius sileam, quam me indigna respondeam. Idemq; dico de illa Sueonum subactione, quæ in eo passu affixa conspicitur. Certum quippe est, Biornum Regem nec aurum nec obsequium unquam Gotrico exhibuisse, sed in suis regnis, tum ob domesticam potentiam, tum ob Caroli Magni confederationem, securissimum uixisse, et in ea securitate legatis ad Carolũ missis postulasse, eruditos et pios in Christiana fide doctores ad se transmitti. Cuius pijs uotis Carolus satisfactorius complures & pietate, & doctrina præstantes ad eum confestim emisit: quorum præcipuus erat Herbertus primus ecclesiæ Lincopensis in Ostrogothia Pontifex, qui eiusdem ecclesiæ fundamenta primo fieri procurauit. Nec multo post Biornus, cum consideraret maiores esse labores ad propagandam Christianam religionem necessarios, quam possent Herberti, & sociorum eius diligentia (quamuis summa esset) superari, denuo per legatos apud Carolum agere decreuit, ut plures erigendæ religionis ministros ad se iterum mittendos curaret. Sed quia tunc Carolus in fata concesserat, totius legationis partes apud filium eius Ludouicum, qui patri in imperio successerat, exposuerunt, & nihil minus, quam sperabant impetrauerunt. Quippe hic Ludouicus omnes operas suas in obsequium fidei Christianæ diligentes & promptissimas ostensurus, mox in sui imperij auspicijs anno Christi DCCCXVII. consensu in Stephanũ Papæ quartum celeberrimum plurimorum Pontificum concilium Aquisgranum (ut habet historia Francorum) celebrauit: in quo multa pro dilata do Christi cultu decreta, & constituta fuerunt: inter quæ etiam de conuertendis Gothijs, & Suecis nonnulla concludebantur.

Deinde onus impositum erat Ansgario monacho Corbeyensi, ut Christi Euangelium per Aquilonaria regna prædicaret. Itaque Sueonum Regis legatos confestim comitatus, ad Regem Biornum (quem alij Beronem dicunt) in Bircha ciuitate, tunc maxima, constitutum peruenit: quod satis cognitum erat Lupoldo Lubenburghensi, qui in libro De zelo Christianæ religionis ueterum Germaniæ Principum, ex Francorum historijs confirmat, quod Ludouicus Imperator Caroli Magni filius, conuertit Suecos ad fidem Christi per S. Ansgarium anno salutis DCCCXVI. quanquam à nonnullis falso asseritur, quod ipse S. Ansgarius primum in Suetiam uenisset anno Domini DCCCXXXII. quando iussus est ab imperatore Ludouico baptizatum Maguntia Haraldum Danorum Regem in Daniæ comitari. Vnde cum Dani nec Haraldum ad regnum, nec Ansgarium ad prædicandam fidem admitterent. Ansgarius confestim relicta Daniæ ad Sueones se conuertit, susceptus à Berone Rege ut dicere cœpimus humanissimè, permissusq; est sanctum Christi Euangelium cunctis incolis libere prædicare. Nec ad Danos, nisi post euoluta multorum annorum tempora, Christianam fidem extendere sinebatur, utpote cum regnaret in Daniæ Ericus cognomento Impius, qui post Hemmingum Ludouici Imperatoris contemporaneum sexto loco suc-

cesserat

cesserat: quod apud Saxonem satis compertum habetur, cuius uerba in testimoniū adduco. Ericus, inquit, ad salutare Ansgarij monitus, sacrilege mentis errore deposito quicquid per eiusdem insolentiam commiserat, expiauit, tantūq; in excolēda religione se gessit, quantum egerat in aspernanda. Sed attendendum est hūc sanctum Christi præsulem Ansgarium non semel, sed sæpius (ut autor est Albertus Crantzius) in Aquilonaria regna, ob insignem dilatandę fidei amorem, quo succensus erat, se conuertisse. Erat enim omnium Illarum terrarum Apostolus, & uerę religionis enuntiator. Proinde euenisse puto, ut nonnulli eum tardius in Suetiam peruenisse affirmant, quam nihilominus in primis suę iuuentutis annis diuini uerbi enuntiatione plurimum illustrauit: de quo etiā nonnulla in historijs Pontificum Upsalensium per me commemorata fuerunt. Cætera autem Beronis Regis tempora pacata quiescēq; fuere, donec felici commertio uitam caducam, imperiūq; terrenum coelesti & sempiterno commutaret. Sepultus in Bircha ciuitate Regia, quam uiuens sua continua præsentiā decorauit.

Bratemundus, qui ex deo Fro' cognomen, & cognationem sortitus fuerat, post fata Regis Beronis à Gothis & Suecis in regni solium sublimatur, sed longē minore fecilitate, quam Beron: qui sicut ad Christianam legem, & optimos mores se totum composuerat, ita illi in temporalis regno omnia pro felici uoto successerunt. At hic Bratemundus postquam teneras fidei Christianę radices auelli permitteret, omnia aduersa experiri cogeatur. Cum enim inter eum & fratrem eius Siuardum (qui etiam Fro' dictus est) grauis contentio de regni successione suboriretur, proceres et populi in diuersa uota distracti, uniuersam Sueonię & Gothorum Rempublicam sua discordia ad irreparabilem ruinam pertraxerunt, coactusq; est Bratemundus auxiliares copias à uicino Rege Noruegię Siuardo contra Siuardi fratris rebellionem implorare. Igitur Rex Noruegię opem periclitanti amico Bratemundo laturus, ualidum exercitum ex Noruegijs contractum in Suetiam adducit: fit pertinax & uehemens utrinq; pugna in campis Neritjanis, qui Coelestes, siue Erecti uocantur: nec quocunq; pacto pacari, aut interrumpi poterat, donec campi Coelestes scelerati effecti, fraterno sanguine cruentarentur. Bratemundus enim à fratre Siuardo occisus, uitam, uictoriam, & regnum pariter amisit.

Riuardus igitur (quem Saxo Fro' cognominauit) quamuis suam originem in Deos referret, tamen se nimis remotum à bonorum Deorum operibus ostendit, quando comparato exercitu fratrem uita, & regno priuauit. Nec ea uictoria contentus, grandem bellorum apparatum in Siuardum Noruegię Regem educit, qui ex pugna nuper commissā fugiendū difficulter in suum regnum euaserat: collatisq; aciebus uictor Suecus Noruegię Regem oppressit, & Regno per uim occupato, laxauit frena libidini, Regiasq; foeminas, quotquot apprehendit, abiecta uerecundia uiolauit. Doluere quidem Noruegię proceres, sed quid facerent uictori: cuius armis cesserant, eius imperia tolerare necesse fuit. Sunt tamen inter eos inuenti, qui iusto dolore permoti, ad Regneri Danorum Regis opem respexere: qui etsi ætate adulescens erat, animo tamen fortis atq; audaci meditabatur, quomodo Noruegiarum regnum (unde maternum genus duxerat) à tam graui ignominia, & turpi seruitute liberaret. Igitur copias grandes contrahens, opem oppressis afferre decreuit. Cui aduenienti nobiles foeminae, aut iniuriam passę, aut quę futuram iniuriam formidabant, insigniter armatę occurrunt. Nec enim tunc primum in Scandiana insula armari foeminarum agmina audiebantur, quemadmodum aliquoties supra ostendere curauimus. Pugna igitur utrinq; atrox & pertinax committebatur: factumq; est insigni foeminarum uirtute, ut ipse Fro' honestarum nuptiarum uiolator à foeminis oppressus occumberet. Erat quippe speciosum uidere foeminas in acie præliantes cæsariem demittere, & sexum apertę confiteri, quo illustrior uirtus esset in corpore, quod per naturam creditur imbecillum. Sed iustus dolor iniurię uel acceptę, uel formidatę arma subministravit, & uindictandi furorem in foemineo corpore tantum accendit, ut uicti, uictoresq; faterentur eam uictoriam præliantibus foeminis accidisse. Enimuero adeo ad omnia pericula primę, adeo ad fortium uiroꝝ arma interritę conspectę sunt, ut si Gręci scriptores, qui Pantasileam efferunt, aut Romani, qui pugnacem Camillam ad sydera tollunt, talia reperirent in suis antiquitatibus uirtutum exempla, qua uoce detonarent quanquam Gręci Pantasileam debeant Gothis, ex quorum illa sanguine (quod antea diximus) emerfit. Itaq; Fro' Sueonum Rex nō solum geminas, sed multiplices poenas in illo Noruegiiano bello persoluit. Quippe & occisi fratris, & occupati alieni regni, corruptę Christianę pietatis, & omnis honestatis uindictam sustinere

coactus, documentum præstitit, ne quis in alios ea
moliatur, quę nolit in se commissā
sustinere.

Ex lib. 17. Quorum antecedentia habes lib. 5. cap. 17. pag. 176. coherentia
autem lib. 9. cap. 4. pag. 351.

Carolus (quem Saxo Danicus Sorlum nominare uidetur) in defuncti Heroti Regis locum communi procerum consensu surrogatus, primam bellandi necessitatem contra Regnerum Danum subire coactus est. Cum enim audiuisset Regnerus mortuo Heroto Carolum ad regni fastigia sublimatum, omnes vias attentauit, quibus posset aliquem ex filiis ipsius, hoc est, Heroti ex filia nepotibus (amato Carolo) ad Gothici regni sceptrum promouere. Ad quod satis idoneum & efficax medium existimabat, si Gothorum & Sueonum nobiles in mutuum odium, perniciosamque controuersiam excitaret. Quod cum facile immisis in Sueones perfidis consiliariis effecisset, atque in suam partem non paucos ex eorum proceribus attraxisset, mox præualidum exercitum conscripsit, uocatisque in belli societatem filiis, magna fiducia, quam ex Sueonum discordia coeperat, bellum transtulit in discordes. Acta sunt in primis belli auspicijs non parua militaris disciplinæ præludia: uentumque erat ex præludijs ad prouocationes: ex quibus postea secuta sunt singularia certamina: deinde acriter pertinaciterque totis aciebus pugna inualuit: in qua cum Carolus a suis defereretur, facile a Regnero, quem Suetica discordia potentior effecerat, superatur.

Biornus deinde nulla legitima electione, aut successione, ad Gothorum & Suecorum regna peruenit, sed peruersorum quorundam procerum, qui pro Regnero stabant, factione callidius, quam honestius alienam hæreditatem inuasit. Regnerus enim bellum in Carolum parans, clam missis in Suetiam nuntijs significauit se pro uero regni hærede Ingeuallo (qui Heroti primogenitus erat) arma in Carolum iniquum alieni regni occupatorem promouere uelle: eaque promissione complures in suam partem allexit. Sed cum eorum ope & opera Carolum superasset, magnificorum promissorum suorum protinus immemor, non Ingeuallum, sed filium suum Biornum Regio sceptro insigniendum curauit. Valuit quidem ea Regneri prudentia quamdiu præsens rerum status perdurauit: cum autem proceres se eius promissis circumuentos attenderent, paulatim a Biorno ad Ingeuallum deficientes, occasionem inquirebant, qua Regem uolenter impositum (collectis uiribus) uolentius exturbarent. Quorum animos cum Biornus in se infensiores consideraret, nec suis uiribus contra tantam inimicorum potentiam satis consideret, periculosum bellum secuta fuga præuenit, profectus in suam Daniam, Regneri patris militiam deinceps secuturus: quem pater magis grato, quam iucundo animo excipiens, piratarum principem constituit, iussitque ut Britanniam & Orcades impugnaret, atque expugnatas occuparet. Sed cum ea expeditio minus feliciter succederet, tentauit pater, quomodo ipsum regno Noruegiæ præficeret: in quo tandem senio, deinde morte consumptus interiit. Sunt qui asserunt hunc Biornum illo tempore in ciuitate Bircha, & ea parte Suetiæ regnasse, quando S. Ansgarius primum in eas terras fidem Christi prædicaturus aduenit: sed ratio temporum eam assertionem non admittit: quin potius temporibus Biorni secundi (de quo diximus) illa Christianæ legis promulgatio assignatur.

Ingeuallus, siue (ut alijs placet) Ingellus, quem quidam dixere Heroti nepotem, quidam uero eius filium, magno procerum beneficio & consensu ad amissam paterni regni hæreditatem restitutus, totam animi sui intentionem eo conuertit, quod illi eximia & optimæ spei, quam de eo omnes patriæ incolæ conceperant, satisfacere posset. Sed cum adhuc multi per Suetiam & Gothiam essent, qui occultè exacti Regis Biorni partibus fauebant, uoluntatem magis bonam, quam efficacem ostendere poterat. Erat enim admodum difficile tam uastum Reipublicæ corpus ad sanitatem pridem amissam reducere, quando latens in eius uisceribus pernicies, superueniente etiam ab extrâ grauiore morbo, quotidiana susceperet incrementa. Siquidem Biornus a Sueonum & Gothorum finibus exclusus, non solum patris Regneri, sed etiam Iuari fratris (qui per Galliam, Britanniam, Hyberniam, omnesque Occidentales regiones, multa & præclara facinora ædiderat) arma & uires contra Sueones, & Gothos implorauit. Itaque coactis undique copijs, celerius ad Sueonum limites peruenerunt, quam Ingellus eos uenturos existimabat: qui nihilominus stipatus magna militum multitudine, quam tumultuariè comparauerat, statuit se opponere hosti tam subito irruenti. Sed cum in eo bellorum procinctu esset, secumque maiorem procerum partem, ob captanda in tam urgentissimo negotio consilia, congregatam haberet, ecce repentina flamma un-

dique per occultos proditores immissa aulam ipsam, & Regem,
omnesque eius proceres confestim inuoluit,
atque absumpsit.

Ex lib.

Ex lib. 17. Antecedentia habentur lib. 3. cap. 14. pag. 113. consequentia pag. 639. lib. scilicet
16. cap. 41. alias de Victorijs contra Estones, Curetes, Liuvones, hæc referenda
fuisse ad cap. 37. lib. 9. pag. 389.

Ericus Segerfel præmortui Erici filius, paterni regni sceptrum, nullo procerum resistente, moderanda suscepit. Hic in omnibus bellis adeo fortunatus erat, ut nullum bellum aggrediretur, quin subactis hostibus victor egrederetur: quo euentu passim, & ab omnibus Victoriosi cognomen est assecutus. Quippe fortuna, ut eum omnibus Regibus illius temporis illustriorem efficeret, ubique potentissimos hostes illi obiecit, in primis autem Agnerum Regneri Danorum Regis filium: qui postquam bellum in Anglos infeliciter attentasset, nec in Dania, quam duo fratres sui, Ivarus & Siwardus, inter se partitam occupabant, locum suæ amplitudini aptum inueniret, decreuit uel totam Suetiam, uel partem eius in suam potestatem redigere. Sed erat illi nimis difficile, sortem Regem fortiter custodientem atrium suum superare. Præmonitus namque Ericus exercitum præualidum contrahit, cui Ostanum ex satrapis nobilissimum præfecit, totamque gerendi belli summam committit. Itaque ad acerrimum & cruentum bellum deuenerunt, in quo Agnerius fortissimè pugnans occubuit, caesa antea maiore exercitus sui parte, cuius paruulæ reliquæ in Dania concito cursu refugerunt. Nec longè post eam uictoriam Ericus in grauius bellum incidit. Enimvero bellaces illæ gentes Liuvoni, Finni, Estones, Curetes, Prussi, Haraldi Danorum Regis piratica lacerati, confederatione inter se facta classem prægrandem, quam putabant subiugandæ Daniæ sufficere posse, pariter educunt. Hæc clasis littoribus Gothicis in medio itinere, antequam Dania attingere posset, necessitate uentorum appulsa, non sibi temperauit, quin Gothiis omnia hostilia inferret, quasi Dani eorum auxilio freti piraticam in Orientem transulissent. Quocirca Ericus omnem regnorum suorum militiam confestim in arma contractam, irruentibus hostibus obiecit. Quibus superatis & profligatis, classem militibus & armis instructissimam post eorum terga non minus feliciter, quam uelociter transmisit, omnesque hostium terras sine ulla bellorum intermissione impugnavit, & expugnauit, atque sub sua potestate toto sui regni tempore continebat.

Itaque huius Erici nomen non solum domi, uerumetiam in procul politis regionibus celebre habebatur. Proinde Orcho Saxonicus: eius nominis primus Imperator, missis legatis eundem Ericum sui imperij confederatum effecit. Quod cum Haraldus Danorum Rex contempnisset, intellexissetque eam Gothorum Sueonumque cum Romano imperio confederationem in perniciem regni Danorum excogitatam, cogitabat, quomodo Ericum ab illa imperij societate auelleret, aut illatis bellorum difficultatibus à regno excluderet. Interea quidam Sturbernus Bjorni olim intrusi in Suetiam Regis filius, ad Haraldum Daniæ Regem ex Suetia descendit, grauesque admodum querelas super Erici seueritate exaggerans ostendit, se per ipsius potentiam paterna hæreditate, & magna regni parte, quæ sibi iure debebatur, spoliatum. Quibus querelis libenter auditis, Haraldus confestim decreuit totas Daniæ potentias vires in Ericum effundere. Sed cum iam in prociuctu esset, & Gothiæ Occidentalia impugnaret, tristitem nuntium accepit, Othonem Cæsarem Occiduas Daniæ partes formidabilis exercitus deuastare. Proinde reuocato exercitu, quem impugnandæ Gothiæ expediuerat, omne robur Daniæ regni concito cursu in Othonem reflexit. Sturbiornus autem sine auxiliariis copiis bellum committere ausus, facile superatur, expertus nihilominus summam Erici Victoriosi gratiam, à quo non solum libertate, uerumetiam honorifica præfectura, & prouincia donatus est. Deinde Ericus, omnibus suorum regnorum terminis in pace & concordia positis, arma in Suenonem Daniæ Regem, qui exacto patre Haraldo ut præpropere, ita impio studio paternum regnum inuaserat, conuertens, totum eius regnum (teste Saxone) in suam potestatem redegit, ipsumque, qui patrem à patria impiè eiecerat, à paterno regno iustissimo bello exclusit, totoque septennio (teste Saxone) regno Daniæ potitus, amplissimum principatum (quem Tanais fluuius ab Oriente, & Albus ab Occidente terminauit) in pace, & magna tranquillitate gubernauit. Tandem euoluto septennio, illa eadem fata, quæ Ericum hac mortali uita destituerunt, etiam Suenonem post multos miserabiles casus in paterni regni solium restituerunt.

Ex lib. 18. Priora habet lib. 8. cap. 37. pag. 328. Posteriora lib. 15. cap. 2. pag. 567.
Poterant hæc referri ad lib. 16. cap. 42. de pacifica gubernatione
bonorum Principum.

Haquinus Rode, siue Rufus, ex nobilissima Vestrogothorum familia ortus, in Gothorum regnum post fata Amundi surrogatus fuissetque iterum perniciosum schisma inter Gothos & Sueones renouatum, nisi ueriusque partis proceres opportuno remedio tantam perniciem

niem prudenter & celeriter auertissent. Siquidem ad ea pacta, & conditiones tunc deuentum fuit, ut Stenchillus (quem tunc Sueones suum Regem designauerant) priuata forte contentus maneret, donec Haquinus (qui in ualescente senio maturiora fata expectabat) utriusque regnum sua morte uacuaret. Similis quoque conditio pacis eodem tempore inter Magnum Noruegiæ, & Canutum Daniæ Reges apposita fuisse memoratur. Hi enim de utroque regno contententes, tandem ad prudentem, et bonorum uirorum arbitria, eo modo pacificati fuerunt, ut qui prior decederet, superstiti utrumque regnum relinqueret. Et ut ea pacta firmiora permanerent, adiectum est ab utriusque partis proceribus iusiurandum, quo omnis controuersia materia penitus tolleretur. Factusque est eo modo Magnus Noruegianus Danorum Rex, Canuto paucis euolutis annis in fata concedente. Haquinus igitur utrumque regnum sine cæde & sanguine assecutus, nullius unquam sanguine manus suas contra leges & iustitiam crucentauit, sed omnibus clemens & benignus effectus, summopere conabatur, se Christianum hominem, non crudelem Ethnicum, Regem non tyrannum, patrem patrie, non euerforem Reipub. exhibere. Proinde ab omnibus suis ut pater amabatur, & ut dominus timebatur: nullaque bella totis tredecim annis, quibus regnabat, alijs intulit, nec ab alijs illata sustinuit: sed domestica pace contentus, ostendit se magis curare suorum ciuium salutem, quam quod eos hostium gladijs maciandos obijceret. Præclarum quippe uerbum, & optimo Principe dignum est, malle unum ciuem seruare potius, quam centum hostes superare. Circuiuit sæpe regna, non sine maximo subditorum populorum commodo. Enim uero iustitiam, & concordiam ubique restituit, aut conseruabat, summeque prouidit, ne sui quenquam contra leges opprimerent, aut molestarent. Cæterum frequentius in Westrogothia (unde ei origo fuit) uersabatur. Est enim in ea terra populus ad omnem humanitatem propensior, habetque commodiorem portum in Occidua sui parte Lodhusiam, quam si aliquis in tota reliqua Gothia & Suetia. Hunc si Suetiæ incolæ prudentius considerarent, nequaquam tot irreparabilia naufragia in mari Sueonico, aut in littoribus Curetum sustinerent: quæ nequaquam ex culpa simplicis populi proueniunt, sed eorum, qui minus experti ad moderandum tam amplum Reipub. statum sæpius assumuntur: qui etiā minus culpadi essent, si expertioribus integram fidem accommodarent. Sed de his alijs, nunc calamus ad Haquinum reflectatur: qui tandem mortem apud Westrogothos (apud quos esse, & uiuere coeperat) ex graui ægitudine contraxit. Sepultus in ecclesia Leueng, in cuius uicinia plurimas hæreditarias terras possidebat.

Hicce proximè præcedentia habes lib. 4. cap. 18. pag. 142. subsequētia lib. 9. cap. 37. pag. 392. Poterant hæc propter pietatis in Carolo studium subiungi historiæ Dagoberti Francorum Regis pientissimi, de quo lib. 16. cap. 30. pag. 624.

Carolus præmortui Suercheri Gothorum & Sueonum Regis filius, post paterna fata in Gothorum regnum (ut diximus) sublimatus est: idque duobus annis, antequam Sueones diuum Ericum suo regno præfecerunt. Hic Carolus, quia sibi non satis integrè cum Sueonibus à principio sui regni conueniebat, constituit suam potentiam uicini Danorum Regis Valdemari confederatione, & affinitate communire. Quocirca missis solennibus legatis, neprem eius in coniugem impetrauit, eo tempore, quo Canutus eiusdem Valdemari filius nuper natus, sacri baptismatis sacramenta percepit: quod religiosæ executionis officium dux Gothorum Gutthormus, eiusdem Gothice legationis princeps, sua præsentia plurimum honestabat: qui deinde deducta ad Carolum sponsa, cum summo Regis & patrie applausu excipitur. Interea uero, cum hæc affinitatis negotia inter Gothum & Danum agerentur, Ericus Sueonum Rex (quemadmodum nunc diximus) tum domestica suorum perfidia, tum malignis exterorum insidijs pertinaciter impetitus occubuit: uenissetque eo tempore Suetia in extraneorum, & crudelium tyrannorum potestatem, nisi Carolus opportuno auxilio periclitantibus Sueonum rebus consulisset. Quamuis enim Sueones Danorum impetum sine Gothorum auxilio auertissent, attamen Carolus sua plurimum interesse putans, ne Dani in Suetia dominarentur, collectis undique copijs, ad liberandam ab imminente seruitute Suetiæ properauit, deletisque omnibus Danorum reliquijs, à uictoribus Suecis in Regem Suetiæ assumuntur. Itaque factus utriusque regni Princeps, pacem in primis inter Gothos & Sueones, quæ præteritis annis plurimum labefactata fuerat, conciliauit. Deinde apud Danorum Regem Valdemarum (cuius gener erat) effecit, ut pacem cum Noruegianis (quorum tunc Reipub. ob domesticam discordiam nimium periclitabatur) componeret, & stabiliret. Parta hoc modo domi & foris pace, leges patriæ à sancto Rege Erico æditas, uel correctas, ubique, & diligenter obseruari fecit, nusquam innocentiam à tyrannide impune opprimi permittens. Deinde ne diuinæ

uina, & Christianæ leges in aliquo uiolarentur, diligentissimè cauit, & si qui errores, aut hæreses in ipsas suborirentur, mox Pontificum arbitrio, & censura, ne altiores radices figerent, succindendos curauit: nihilq; de Pontificia autoritate sibi usurpare cõtendens, palam ostendit, ad Regum pietatem spectare, Christo, & Põtificibus ab eo institutis benigno animo obtemperare, nolleg; eis in illis, quæ sunt Christianæ legis, temeraria impietate reluctari. Præterea ad Catholicæ Ecclesiæ unitatem toto desiderio intentus, non quiescit, donec missis solennibus ad Alexandrum Papam tertium legatis impetraret, ecclesiæ Vpsalensem Metropolitano honore, & pallio Archiepiscopali insigniri. Habuisset tunc fortasse Lundensis Pontifex Aeschillus palliũ, quod Archiepiscopo Vpsalensi conferri potuisset: at Carolus, & regni Suetiæ senatores, prudentiores erant, quàm quod paterentur, suã Metropolim alteri, quàm Summo Pontifici subiacere. Quamuis enim (ut superius dicere cœpimus) Nicolaus Cardinalis Anglicus, ab Eugenio Papa tertio, qui sedit anno Christi M. C. L. in Noruegiam missus, pallium pro Archiepiscopo in Suetia erigendo attulisset, illudq; (ut Dani dicunt) apud Lundensem deposuisset, attamen & honestius, & securius erat, ex primo fonte limpida aquam haurire, quàm eam ex riuo multum à prima scaturigine separato postulare: imò potius Archiepiscopali dignitate caruissent, quàm ipsam à Lundensi, qui tunc Danicæ corong subiectus erat, acceptassent: cum ipse Lundensis, aut Dani, nihil unquam pro plãtanda fide Christiana apud Sueones cooperati fuissent: imò multis antè annis Christi religio (ut dictũ est) ad Sueones, quàm ad Danos peruenit. Videtur igitur nimis insolens, & plena ambitionis opinio esse, qua nonnulli Dani se plantatores fidei Christianæ in Suetia, atq; ob id primas partes sibi à Suecanæ ecclesiæ Prælati deferri uolunt. Si tamen aliqua talis præeminentia Lundensi Archiepiscopo permessa fuit, ea in cõcilio Basiliensi per Nicolaum Raualdi Archiepiscopum Vpsalensem abrogata fuit, & extincta. Sed nunc ista quiescant: ad Carolum redeamus. Qui una eademq; summè necessaria, & honestissima legatione apud Summum Pontificem egit, ut ecclesiæ Vpsalensis Sueonum Metropolis esset, & nulli externo Pontifici in aliquo subiecta esset. Primusq; Archiepiscopus erat Stephanus, cuius optimam uitam, & integerrimos mores, in Metropoli nostra Vpsalensi descripsimus.

His peractis, Carolus ad ecclesiarum & monasteriorum erectionem se conuertens, primò illud præclarum monasterium pro uirginibus, perpetuum cœlibatum sub regula diui Bernardi profiteri uolentibus, ædificauit, quod in uilla Vreta non longè à Lincopia distare uidetur. Præterea monasterium Aluastra, à patre Suerchero in honorem eiusdem diui Bernardi fundatum, muris, & plurimis ædificijs ampliavit: curauitq; apud Alexandrum Papam tertium, ut Stephanus nuper in Archiepiscopum Vpsalensem consecratus, illustrissimam, & sanctissimam uiduam Helenam de Schedui, ob summam uitæ sanctimoniam, & miraculorum operationem, in numerum Sanctorum referret, currente anno à nato Christo M. C. LXIII. Nec longè post idem Archiepiscopus Stephanus, unà cum Aeschillo Archiepiscopo Lundensi, in translatione diui Canuti Danorum ducis constitutus, multa pro publicæ regnorum, & Regum pace prudenter effecit. Nec silentio implicandum est, quod pia sollicitudine Regis Caroli monasterium in uilla Saba erectum fuit: monachiq; in ipsum ex ordine sancti Bernardi introducti, uitam cœlibem, & Christianæ pietati conformem, usque ad hæc nostra infelicia tempora, in quibus omnis sanctimonia prorsus corruerat, obseruabant. Tandem inter hunc Regem Carolum, & Canutum diui Erici Regis filium, adeo grauis atq; impacabilis controuersia suborta fuit, ut necessarium esset, aut hunc, aut illum, uel utrumque in extrema pericula deuenire. Ipse enim Canutus sibi persuaderi permiserat, Carolum nõnihil operatum fuisse, ut pater à Danis impugnatus, uitam pariter & regnum præmatura morte commutaret. Quocirca collectis hinc inde copijs, Carolum in insula Visingiana commorantem adortus occidit: occisusq; in monasterio Aluastra prope paterna funera sepelitur, anno Christi M. C. LXVIII. postquam decimum regni sui annum attigisset.

Ex lib. Præcedentia habes lib. 9. cap. 37. pagina autem huius

Operis 391. sequentia autem lib. 16. cap.

42. pag. 642.

Suercherus Caroli Gothorũ & Sueonum Regis filius, post Canuti fata ad utriusq; regni imperium sublimatur. Diuina siquidem prouidentia actum fuisse crediderim, ut à tempore sancti Erici Regis, quem Sueones elegerunt, & Caroli, quẽ Gothi eodem tempore sibi præfecerunt, alternis uicibus ex eorum posteritate Reges, qui utriq; regno præessent, eligerentur, usq; ad Birgerum Regem, qui tam amplum imperium desolari permisit, quãdo uniuerfam Gothorum

Gothorum & Sueonum Rempublicam illo turpissimo odio, quod cum suis fratribus fouebat, ad extremam perniciem deduxit, occasionemque præstitit, qua prioris seculi felicitas in statum longè deteriorem collaberetur. Erat hic Suercherus, siue Suercho, in militari arte ualde peritus, atque in rebus gerendis admodum prudens, & in sermonis elegantia nulli secundus: ante cuius tempora Petrus Archiepiscopus Vpsalensis Clementis Papæ tertij epistolis urgebatur, ut Canutum Regem, totumque populum eius monarchiæ subiectum hortaretur ad communia arma, cum cæteris Christianis principibus, & populis in Saracenos Christianæ fidei hostes assumenda, aut fumentibus commeatu, auxilijsque providerent. Quam piam, paternamque Summi Pontificis exhortationem optimus Rex maturo consilio perpendens, decreuit, omnibus modis tam sancto negotio succurrendum esse: decretumque suæ promissionis liberaliter executus fuisset, nisi præmatura fata ipsum celerius abstulissent. Quo sublato, Suercherus purpura insignitus, regni solium conscendit. Qui etsi eundem animum cum Canuto consentaneum haberet, uelletque religionem Christianam nimium periclitantem efficacius adiuuare: obstiter tamen eius affectui bellum illud domesticum, quod à regni nobilibus ob seueritatem, quam in Canuti Regis liberos commiserat, sustinebat.

Appetitu enim uindicandi ita concitatus est in Suetiæ nobilitatem, ut naturæ suæ benignitatem summa seueritate permutaret: nec prius destitit, quam optimi Regis Canuti liberos partim trucidaret, partim proscriptos omnibus bonis spoliaret: e quorum numero Erius fuga salutem assecutus, in Noruegiam peruenit. Quocirca omnibus Sueonum proceribus & populis ad arma consurgentibus, Suercherus ciuili & periculoso bello implicatur. Quod cum Olaus Archiepiscopus Vpsalensis multis salutaribus consilijs auertere conaretur, inde graue odium bene suadendo contraxit, unde summam beneuolentiam meritò assequi debuisset. Valdemarus enim Danorum Rex, à Suerchone auxiliares copias afferre rogatus, præualidum exercitum ex Danis & Bohæmis comparauit: quem ductu nobilissimi uiri Ebbonis Sunonis Sialandici, Vestrogothorum terris immisit. Vestrogothi autem aduentantes hostes tam cruento bello exceperunt, ut pauca bella in eorum terris confecta fuisset memorentur, in quibus plus, aut tantum humani sanguinis contigerat exhauriri. Quippe tam Bohæmi, quam Dani, non solum uicti, sed penitus deleti fuerunt, anno Christi M. CC. VIII. magnitudinemque acceptæ stragis non nuntio aliquo, sed communi omnium exterminio ad suos remittere potuerunt. Monstratur adhuc nostris temporibus in Falonia terra Vestrogothorum, prope uillam Lena, illius memorabilis belli locus: nonnullaque carmina in Danicæ gentis suggillationem (quod ibidem exterminata fuerit) passim & palam circumferuntur. Deinde reparato exercitu, æquè infelicitè secundo in Gestilbro, sicut primò pugnam conferuit. Igitur Suercho Rex bis in bellum contra proprios subditos progressus, ut eos temerè ad iracundiam prouocauerat, ita ab eis cruento bello occisus occubuit, exemplo ad posteros relicto, quod nulli Reges unquam in Suetia feliciter regnare possint, nisi qui in bono malum uincere didicerunt. Incidit autem huius Suercheri mors, in annum à nato Christo M. CC. X. Sunt nonnulli, qui dicunt, ordinem clericalem ab hoc Suerchone exemptum fuisse à iudicio seculari. Sed illi uel stupida ignorantia, uel ignaua malitia uehementer errant. Talis enim exemptio non à Regum & Principum indulgentia, sed à iure

diuino, & naturali dependet. Fatendum tamen est, ipsos Principes diuinæ legis moderatores & executores esse, quando clerum priuilegijs, & libertatibus Deo concessis, uti permittunt: licet hoc nostro infelici æuo minus liberales sint erga Christi ministros, quam Iudæi, uel Ethnici in suos sacerdotes.

FINIS.

B A S I L E Æ,
EX OFFICINA HENRICPETRINA,
ANNO SALVTIS M. D. LXVII
MENSE MARTIO.

